

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Jaroslav Hájek

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
katedra tělesné výchovy a sportu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Herní systémy a rozestavení hráčů ve fotbale při různé úrovni výkonnosti
Football systems and the position of players in various levels of performance

Jaroslav Hájek

Vedoucí práce:	PaedDr. Ladislav Pokorný
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	B ZSV-TVS

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Herní systémy a rozestavení hráčů ve fotbale při různé úrovni výkonnosti vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 15. 7. 2016

.....

podpis

Děkuji PaedDr. Pokornému za velkou vstřícnost a trpělivost, se kterou mi pomáhal s psaním práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce je zaměřena na zmapování a vzájemné porovnávání dnes běžně používaných základních herních systémů a rozestavení na 5 různých úrovní výkonnosti. Obsah práce je určen nejen pro zájemce z řad širší veřejnosti, ale i pro lidi se zájmem o fotbalovou problematiku.

KLÍČOVÁ SLOVA

fotbal, systém, rozestavení, hráč

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on characteristics of different current football systems and the position of players in 5 various levels of performance. Content of this work is meant not only for the general public, but also for people who are interested in football as a topic.

KEYWORDS

football, system, position, player

Obsah

1	Úvod	7
2	Cíle a problémové otázky práce	8
2.1	Cíle bakalářské práce	8
2.2	Problémové otázky.....	8
3	Teoretická část.....	9
3.1	Počátky fotbalu	9
3.2	Moderní fotbal	10
3.2.1	Fáze hry	11
3.2.2	Herní systémy	12
3.2.3	Herní rozestavení	18
3.3	Popis vybraných základních herních rozestavení	19
3.3.1	Rozestavení bez libera	19
3.3.2	Rozestavení s liberem.....	21
4	Výzkumná část	23
4.1	Hypotézy	23
4.2	Metodika a postup práce	24
4.2.1	Výzkumný soubor.....	24
4.2.2	Metody a způsob sběru dat	25
4.3	Výsledky dotazníku	25
5	Diskuse	41
5.1	Hypotéza 1	43
5.2	Hypotéza 2	44
5.3	Hypotéza 3	45
5.4	Hypotéza 4	46

5.5	Hypotéza 5	47
5.6	Hypotéza 6	49
6	Závěry	51
7	Použitá literatura.....	53
8	Seznam příloh	55
9	Seznam obrázků.....	56

1 Úvod

Fotbal se stále řadí mezi jednu z nejpopulárnějších her na světě. Přesto od svého vzniku prošel zcela zásadními změnami a vývojem, který zasáhl nejen pravidla a průběh celé hry jako takové, ale i samotné její pojetí a přístup, s jakým k němu, zejména pak trenéři a hráči, přistupují. Trendy moderní doby se odráží ve všem a fotbal není výjimkou. Stále se zkvalitňující podmínky pro přípravu i samotné výkony posouvají hráče neustále vpřed v jejich fyzických možnostech a tak se obraz současného moderního fotbalu dá jen těžko srovnávat i s poměrně nedávno minulou dobou, z níž vychází. Přesto je naučné a přínosné, zejména pak pro trenéry či hráče, se o tomto vývoji něco dozvědět.

Základní herní rozestavení a herní systémy jsou sice z historického hlediska novotou, ale dnes již naprosto nezbytnou součástí moderního fotbalu, a povědomí o jejich pravidlech, kladech i nevýhodách činí rozdíly mezi úspěšnými a neúspěšnými trenéry.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodl zmapovat současnou situaci ve vybraných tuzemských soutěžích a zprostředkovat tak nejen trenérům, ale i laikům cenné aktuální informace, které jim umožní nahlédnout do zákulisí taktické stránky dnešního moderního fotbalu. V práci se zabývám především charakteristikou jednotlivých základních herních rozestavení a herních systémů, jejich vzájemnému porovnávání a mapování s jakou četností se vyskytují na té či oné úrovni výkonnosti.

Doufám, že si poznatky, které má práce přinesla, najdou své čtenáře a poslouží jim k rozšíření obzorů a lepší orientaci v problematice taktiky moderního fotbalu.

2 Cíle a problémové otázky práce

2.1 Cíle bakalářské práce

- Charakterizovat základní herní systémy a rozestavení hráčů aktuálně používané ve fotbale na vybraných úrovních výkonnosti
- Porovnat četnost výskytu herních systémů a rozestavení v rámci pěti zvolených úrovní výkonnosti (IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga)

2.2 Problémové otázky

- Jak často se v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti využívá rozestavení 4:4:2?
- Jak moc využíváný je v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti útočný herní systém „rychlý protiútok“?
- Jak moc využívaná je v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti obranný herní systém „presinková obrana“?
- Která základní herní rozestavení (s liberem či bez libera) se častěji vyskytují na porovnávaných úrovních výkonnosti?
- Jakým podílem se bude v rámci útočných herních systémů na všech mapovaných úrovních výkonnosti využívat „postupný útok“?
- Jakým podílem se bude v rámci obranných herních systémů na všech mapovaných úrovních výkonnosti využívat „zónová obrana“?

3 Teoretická část

Pro plné pochopení kolektivní míčové brankové hry, kterou dnes známe pod názvem *fotbal*, je žádoucí se poohlédnout do dávné minulosti, v níž se jeho počátky začaly utvářet. V následující kapitole krátce pojednám právě o nejstarších doložených zmínkách o hrách, které se dnešnímu fotbalu v mnoha rysech nápadně podobaly. Zejména si budu všimnat toho, jak se napříč historií, a to především pak u vývoje moderního fotbalu, měnil způsob rozestavení hráčů a jaký vliv měly tyto změny na úlohu daných hráčů a jednotlivé aspekty hry jako takové.

3.1 Počátky fotbalu

Na začátek je třeba říct, že fotbal v podobě, v jaké ho známe dnes, vznikl relativně nedávno, ovšem jeho kořeny sahají hluboko do minulosti. „*Přesný původ současného fotbalu není znám. Jeho moderní pojetí s jedenácti hráči na každé straně a ve vymezeném prostoru pochází z Británie z 19. století, ale existují doklady o druhu fotbalu, který se hrál v různých částech naší planety již několik tisíciletí před tím.*“ (Bedřich, 2006)

Mnoho zemí světa se dnes považuje za kolébkou fotbalu. Z hlediska moderního fotbalu je možné za ni považovat Anglii, nicméně „*prvé zprávy o míčových hrách, ze kterých přirozeným vývojem postupně vznikl fotbal, jsou z období asi 3000 let před naším letopočtem z Číny. Jednalo se o hru čínských císařských vojáků, přesná pravidla se nedochovala a jako míč se používala kožená koule vyztužená vlasy a ptáčimi pery. Hráči mohli hrát rukama i nohama.*“ (Votík, 2001, s. 12)

Zajímavá je skutečnost, že se tyto první míčové hry začaly objevovat v průběhu historie i na dalších, i odlehlých místech jinde na světě, mnohdy bez důkazů o vzájemném vlivu. „*V Číně to byla hra zvaná Ts'uh-küh ts'uh, v Řecku episkiros a harpaston, v Římě harpascum, v Normandii soule, v Japonsku kenatt. Podobné hry se hrály v Dalmácii, v Tichomoří, u Inků i jinde, nazývané v rozličných historických epochách follis, cheorale, choule, jeu de pied atd. Nestarším zobrazením míče je zřejmě jeho kresba v chrámu v Karnaku, jejíž stáří se odhaduje na 4000 let.*“ (Bedřich, 2006, s. 12)

U mnoha z těchto a jim podobných míčových her se často nedochovala, ať už zcela, nebo jen částečně, pravidla, a tak se můžeme jen dohadovat, jaký byl jejich průběh, jaké kladly nároky na hráče, kolik hráčů ony hry hrálo a jaká byla jejich pravidla, pokud tedy nějaká měla.

Jeden z prvních dokladů rozdělení hráčů na posty s různými úkoly je *harpastum* – hra římských legionářů, kteří ji převzali od Řeků a upravili podle sebe. „*Vznikla tak míčová hra, ve které bojovali dva 27členné týmy v prostoru označeném dvěma čarami koncovými (asi ekvivalent dnešních brankových čar) a středovou čarou. Hra započala vhozením míče na střed a hráči se pokoušeli míč dopravit za koncovou čáru. Taktika spočívala v tom, že jeden člen týmu míč »ukradl« a zbytek se rozdělil do čtyř linií, 3člená asketi, 4členná veniti, 5členná principi a 14členná reali se snahou bránit v pohybu soupeři a naopak usnadnit pohyb spoluhráče. Míč byl prakticky měchýř z vepře nebo vycpaná kůže nějakého zvířete, hráči mohli hrát rukama i nohama, zakázané bylo míč nosit. Popis naznačuje, že harpastum bylo předchůdcem ragby a je tedy také předchůdcem dnešního fotbalu.*“ (Bedřich, 2006, s. 13)

Je až těžko k uvěření, po jak dlouhou dobu lidstvo provází hry, a to i ty míčové. Když jsme už získali určité povědomí o původu fotbalových kořenů i o historickém období, v němž se začala utvářet moderní podoba fotbalu, kterou dnes sledují miliony lidí po celém světě, můžeme se touto podobou zabírat dále. V následující kapitole se zaměřím na rozestavení, herní systémy a vše, co s tím souvisí.

3.2 Moderní fotbal

Vývoj naší civilizace a s ním související technické pokroky, vědecké poznatky a stále se prohlubující znalosti ve všech oblastech lidské činnosti – to vše je strůjcem podoby moderního fotbalu. Díky technologiím mají dnešní hráči skvělé podmínky, a to jak přímo při hře, tak i během fází příprav a tréninků. Na hráče jsou kladeny čím dál vyšší nároky v rámci pohybových schopností i dovedností a to vše se samozřejmě odráží na výsledné podobě hry.

Dle Bedřicha (2006) se dnes jedná především o následující změny: *intenzifikaci, univerzálnost a intelektualizaci*.

V případě intenzifikace jde především o stále se zvyšující požadavky na trénovanost hráčů, na vytříbenost a spolehlivost jejich technických dovedností a organizaci týmu jako celku. Činnost hráčů se zintenzivňuje především tím, že dochází k rychlému střídání obranných a útočných fází.

Od hráčů se také očekává určitá univerzálnost v jejich herním projevu a to konkrétně v tom, aby byli schopni zastat různé posty v sestavě a při vznikajících situacích se tak aktivně podílet na uplatňování herních systémů.

Intelektualizací jsou především míněny zvyšující se požadavky na celkovou osobnostní a psychickou vybavenost hráčů. Dále také aby byli schopni i pod stresem situace plnit efektivně a kreativně strategické úkoly a podíleli se svou vlastní invencí na kombinacích a tvorbě herních situací.

3.2.1 Fáze hry

Veškeré dění na hrací ploše můžeme vlastně rozdělit do 2 neustále se střídajících fází v závislosti na tom, který tým v daném momentu vlastní míč – *fáze útočné* a *fáze obranné*. Mezi nimi můžeme ještě rozlišovat tzv. přechodové fáze. (Votík, 2005)

- *Fáze útočná* je zahájena v momentě získání míče a končí jeho ztrátou. Jde tedy o fázi, v níž má útočící tým prostor pro tvořivost a snaží se najít skuliny v obraně bránícího se soupeře.
- *Fáze obranná* je pak naopak zahájena ztrátou míče a končí jeho opětovným získáním. Bránící se tým je pak útočícím týmem nucen se přizpůsobit způsobu vedení útoku a adekvátně reagovat na jeho útočné snahy.

Fáze hry úzce souvisejí se základními herními systémy a rozestavením týmů. Právě tomu budou patřit následující podkapitoly.

3.2.2 Herní systémy

Z historického hlediska je tento pojem poměrně novodobou záležitostí, protože měl od poloviny 19. století až do 60-70 let 20. století stejný význam, jako základní rozestavení hráčů – to totiž bylo tehdy hlavním kritériem pro dělení systémů hry družstev. (Votík, 2005)

„Dříve se např. hovořilo o systému klasickém (pyramidovém) 1:2:3:5 nebo systému 4:2:4 apod. V současné době pod pojmem systém hry družstva rozumíme systémy útočné a obranné“ (Votík, 2005, s. 17)

Přelomem se stalo až Wadeovo (1996) definování herního systému jako *„rozeznatelný model hry, který je založen na využití konkrétních hráčů v jasně definovaných funkcích na hrací ploše“* (Bedřich, 2006, s. 61) Systémy se opírají zejména o individuální charakteristiky a schopnosti hráčů a jejich cílem je vše nejlépe využít ve prospěch týmu, současně však je pro systémy důležitá i jistá míra flexibility, neboť každý soupeř může využívat jiných strategických a kombinačních postupů.

Můžeme říci, že nově definované systémy vlastně rozdělily hráče na určité bloky o různém počtu hráčů a především přidělily každému vzniklému bloku určité funkce, které bylo na hřišti třeba zastat. Přestože se však dříve spojované termíny (základní rozestavení a herní systémy) oddělily, je nutné chápat, že spolu úzce souvisí a vzájemně se ovlivňují. Herní systémy se realizují v rámci určitých základních rozestavení a v daných fázích hry, které je umožňují, a charakterizují především to, jakým způsobem je útočná, či obranná fáze daného družstva řešena.

Co se dělení herních systémů týče, nejsou všichni autoři jednotní. Pro účely své práce jsem si zvolil následující dělení na 4 systémy obranné a 4 útočné (Kačáni, 2005):

Útočné herní systémy

Útočné herní systémy jsou takové systémy, které se uplatňují při útočné fázi hry. Útočná činnost týmu jako taková má tři fáze: *založení útoku, vedení útoku a jeho zakončení*. Jednotlivé útočné herní systémy se liší ve způsobu provedení jednotlivých fází útoku.

A. Postupný útok

Postupný útok je dnes velmi často používaný herní systém, který trenéři ordinují svým hráčům především, stojí-li proti dobré defenzivě soupeře. Dnes se (a to především na vyšších úrovních výkonnosti) opírá většina celků především o kvalitní, kompaktní obranu a útočícím hráčům tak přechod od založení útoku po jeho zakončení může trvat poměrně dlouhou dobu. Cílem postupného útoku je vytrvale hledat mezery v soupeřově obraně, přičemž klíčové je pak držení míče, které nalezení soupeřovy slabiny umožňuje. Je důležité si uvědomit, že útočící tým má výhodu v tom, že je bránící se celek, zformovaný dle libovolného obranného herního systému, nucen reagovat na kombinační hru útočícího celku – a právě kombinací se otevírají mezery v bránící se obraně, která se snaží kopírovat hru útočícího družstva a zamezit tak proniknutí útočících hráčů blíže k brance.

Bedřich (2006) uvádí následující způsoby, kterými lze postupný útok vést:

- s měněním těžiště hry – v tomto případě se jedná o vyvolání zahuštění prostoru v určité části pole a následné rychlé přenesení hry pomocí dlouhé přihrávky do volného prostoru, který tímto zahuštěním vznikl
- s nabíhajícím obráncem
- s nabíhajícím krajním středovým hráčem do uvolněného křidelního prostoru
- s nabíhajícím středovým hráčem s uplatněním narážčky¹
- se zapojením libera nebo středních obránců při zakládání, vedení i zakončení útoku (vyžaduje dočasnou výměnu hráčských funkcí, koordinovanou spolupráci)

„Kladem postupného útoku je kontrola míče (možnost mezihry, tedy uplatnění taktiky hry na čas), ... možnost následného přechodu do nátlakové hry, možnost střídání variabilních útočných prostředků. Nedostatkem je poměrně malý prostor na útočení, dostatek času k reorganizaci obrany soupeře, po ztrátě míče je možnost rychlého protiútoku soupeře apod.“ (Bedřich, 2006, s. 77)

---

¹ *narážčka* je krátká přihrávka mezi dvěma spoluhráči, jejímž cílem je obejít soupeře tak, aby se předešlo situaci jeden na jednoho a snížilo se riziko ztráty míče při postupu hřištěm

B. Rychlý protiútok

Rychlý protiútok je herní systém opírající se především o spolehlivou obranu, jehož cílem je vyčkávat na chyby v soupeřových útočných fázích a proměnit je v rychlý přechod vlastních obranných fází v útočné. To vyžaduje nejen rychlé založení útoku, dobré rychlostní a reakční schopnosti hrotových hráčů, ale i jejich podpoření hráči středu pole.

Bedřich (2006) uvádí, že lze protiútoky provést:

- jednotlivcem – výsledek herní situace 1:1
- skupinou (blokem) hráčů – výsledek rychlé a přesné kombinace bloku postupujících hráčů

„Kladem rychlého protiútku je možnost využití volných prostorů v obraně soupeře, jeho vedení ze zabezpečené obrany, možnost překvapení soupeře a využití jeho chyb v organizaci hry. Záporom je osamocenost hrotových hráčů při nedostatečné podpoře hráčů středových, možnost soupeře využít ofsajdu při nabíhání útočících hráčů.“ (Bedřich, 2006, s. 77)

Pokud je protiútok proveden dlouhým pasem na unikajícího hrotového hráče, zkušený bránící celek může svým včasným vystoupením obranné řady vpřed posunout ofsajdovou linii směrem k brance útočícího týmu a tím zanechat útočícího hráče v ofsajdu. Protiútok ovšem mohou podpořit i hráči středu pole, pokud vystihnout správný okamžik a zareagují dostatečně rychle na náhlou změnu obranné fáze v útočnou. Výsledný protiútok je tím nebezpečnější, čím více hráčů se ho zúčastní, ovšem o jeho úspěchu rozhoduje především přesná a rychlá kombinace mezi nimi.

C. Kombinovaný útok

Kombinovaný útok dnes patří také mezi velmi oblíbené herní systémy, zvláště protože spojuje oba již zmiňované útočné herní systémy a umožňuje tak velkou přizpůsobivost herním situacím.

D. Nátlaková hra

Nátlakovou hru také někdy nazýváme „útočným presinkem“ a jejím cílem je na soupeře vyvíjet neustálý tlak, tím přinášet chaos a dezorientaci do obranných řad soupeře. Jedná se o fyzicky náročný herní systém, který stojí hráče (zejména hrotové a ofenzivní

hráče středové řady) dost sil. Výsledkem je ovšem ještě větší vyčerpávání sil bránícího se družstva, které je nuceno reagovat na neustálé pokusy o průnik jeho řadami. Hra je charakteristická vysokým tempem, častými dlouhými přihrávkami do „ohně“ a častou střelbou. (Bedřich, 2006)

Obranné herní systémy

Obranné herní systémy jsou takové systémy, které se uplatňují při obranné fázi hry. Současný fotbal je charakteristický důmyslně propracovanými obrannými herními systémy a ty jsou do velké míry závislé na držení míče – to totiž slouží jako určité předcházení soupeřovým výpadům. Na pohled se tedy dnešní hra jeví jako velmi opatrná, protože každá ztráta míče znamená potenciální úspěšný útok soupeře. Největší nebezpečí představuje samotná přechodová fáze, spojující fázi útočnou s obrannou. V momentě, kdy tým ztratí míč, nastává obvykle krátkodobá neorganizovanost v obraně náhle se bránícího celku a to poskytuje prostor a čas útočícím hráčům, aby využili vzniklých mezer v neucelené obraně. Pro zvládnutí jednotlivých obranných herních systémů je nutné technické i taktické zvládnutí obranných herních činností jednotlivce a obranných kombinací. (Bedřich, 2006)

A. Obrana zónová (prostorová)

V tomto herním systému je každému hráči přidělen určitý prostor, za jehož obranu je zodpovědný. Bedřich (2006) rozděluje zónovou obranu na:

- vysunutou (aktivní) – při ní se bránící hráči vysunou až ke středu pole a na útočící hráče je vyvíjen tlak již v počátcích zakládání útoku. Svým způsobem se jedná o nátlakovou hru v obranném podání. Agresivita napadání pak logicky roste směrem k vlastní brance.
- staženou (pasivní) – bránící hráči se naopak stahují a ustupují před útočícími soupeři až na úroveň pokutového území a zhušťují relativně malý prostor před brankou a tím soupeři komplikují útočné kombinace. Tento typ zónové obrany je více pasivní a je charakteristický spíše vyčkáváním na chybu soupeře, kterou je možné následně potrestat rychlým protiútokem.

Opticky se tento herní systém vyznačuje zahušťováním prostoru tím více, čím blíže k brance se útočící hráči dostávají. Je-li těžiště hry vzdálené od branky, hráči se pohybují

po hřišti tak, že zachovávají dané rozestavení a působí jako pohybující se mřížka z bodů, které si od sebe zachovávají stále přibližně stejnou vzdálenost – tím dochází ke kontrole území na hřišti, což je primárně cílem tohoto herního systému.

Na obr. č. 1 můžeme vidět zónovou obranu v praxi, konkrétně při zahrávání rohu útočícím týmem.

B. Obrana osobní

V případě osobní obrany se bránící hráči nezaměřují na konkrétní prostor, jako u obrany zónové. Jejich primárním cílem je zaujímat postavení mezi útočícím hráčem a brankou, a to tím těsněji, čím blíž k brance útočící hráč stojí. V prostoru poblíž branky se pak hráči vysloveně „párují“, kdy vzniká mnoho dílčích osobních situací 1:1. Od bránících hráčů se očekává dobré čtení hry a soupeřova pohybu, reakční schopnosti a čistá hra tělem (odstavení od míče), neboť se v osobní obraně často dostávají do bezprostřední blízkosti útočících hráčů ve snaze překazit jim útočné snahy. Nejčastěji se tento obranný herní systém využívá jako odpověď na soupeřův presink či zahrávání standardních situací.

Nebezpečí se skrývá právě ve chvílích, kdy se obránci snaží překazit kombinaci či odstavit útočícího hráče od míče, a to v podobě možných faulů v oblasti pokutového kopu. Faulům je třeba se vystríhat a případné odstavení soupeře od míče provést čistě.

Na obr. č. 2 je znázorněno postavení osobně bránících hráčů při zahrávání rohu.

C. Obrana kombinovaná

Kombinovaná obrana spojuje obranu zónovou a osobní. Má mnoho možných podob, které závisejí především na tom, jak vzdálené je těžiště hry od branky bránícího týmu. Někteří hráči jsou při ní bráněni zónově, jiní osobně. Bedřich (2006) uvádí následující varianty kombinované obrany:

- *hra s obrannou rezervou – liberem* (volným obráncem) – ten hraje za dvěma předními stopery či za trojicí obránců,
- *hra s předním liberem* – při této variantě působí libero na velkém prostoru, v případě obranné fáze brání *před* obrannou linií nebo může být její součástí a v případě útoku ho podporuje,

- *hra s předním obranným štítem* – jeden ze středových hráčů je více defenzivní a často je mu přidělena osobní obrana konkrétního hráče, představujícího hrozbu. Zejména pak v oblasti pokutového kopu

Složitost kombinované obrany spočívá v současném obsazování prostorů i hráčů. Vyžaduje tedy zkušenost všech hráčů s tímto systémem a každý hráč musí dobře znát svoji úlohu v obranném počínání celku, jinak hrozí, že se obranné snahy změní v chaos, který jen zjednoduší situaci pro útočící tým.

Na obr. č. 3 jsou vyobrazeny kritické prostory, které je nutné při kombinované obraně zabezpečit a herní úkoly jednotlivých hráčů.

D. Obrana presinková

Presinková obrana je do velké míry podobná nátlakové hře v útočné fázi. Bránící hráči vystupují daleko dopředu, čímž se snaží překazit zakládání útoku či jeho vedení. V podstatě si bránící se tým vynucuje chyby soupeře svými neustálými snahami o napadání a přerušování kombinací. Pokud se soupeř dostává bez větších problémů do zakončení, můžeme tvrdit, že je presinková obrana neúčinná.

Je třeba dodat, že tento herní systém je značně fyzicky náročný pro bránící tým, neboť neustálé výpady hráče vysilují více, než jiné obranné herní systémy. Pokud je však tým výborně kondičně připraven, je proti dobře zvládnuté presinkové obraně velmi těžké se prosadit. Většinou se tento herní systém používá proti silnějším celkům, aby se tak minimalizovaly jeho šance na skórování, anebo, rozhodne-li se tým bránit své vedení – to se většinou odehrává v pozdějších fázích hry. Paradoxně tehdy mají hráči sil méně než na začátku, a proto je tento systém vhodný především pro kondičně velmi dobře připravená družstva.

Ve zkratce jde o to, přesunout boj o míč co nejbližší soupeřově brance a získat tak územní převahu. Tím a vším výše zmíněným se zkracuje doba, kterou má soupeř na přípravu útočných fází a tím se snižují šance na jejich úspěch.

Toto tedy byly základní obranné a útočné herní systémy, které se v moderním fotbale využívají. Jak už jsme si řekli, úzce jsou spjaté se základním rozestavením obou

týmů a aplikují se v obranných či útočných fázích hry. V následující podkapitole vás seznámím se základními rozestaveními, které se dnes používají, povíme si o jejich výhodách a nevýhodách a také o jednotlivých úkolech hráčů na různých postech.

Ještě je důležité říci důvod, proč jsem si zvolil právě následující rozestavení, přestože se jich dnes hraje mnohem více. Seznam rozestavení, kterými se v teoretické části zabývám, je výsledkem řízeného rozhovoru, ve kterém jsem se trenérů tázal, jaká rozestavení aktuálně využívají (a to konkrétně na mnou zvolených 5 úrovních výkonnosti). Více podrobností o tom v praktické části.

3.2.3 Herní rozestavení

Herní rozestavení vyjadřují základní rozmístění hráčů na hřišti, tedy udávají každému hráči určitý post, ke kterému přísluší určitý úkol, který má hráč na postu vykonávat. Tvar, který na sebe různá rozestavení berou, se také nazývají *formace*, o jejich prvopočátcích jsem již krátce pojednával na začátku teoretické části.

V etapách vývoje fotbalu žádná rozestavení a vlastně ani pravidla neexistovala. Pohyb hráčů po hřišti nebyl jinak uspořádán a jejich pozice v rámci týmu nebyly definovány. Technika byla na nízké úrovni a převládala především rychlost, síla kopu a samotné rozestavení bylo podobné rozestavení ragbyovému. V té době byla častá rozestavení typu 1:1:8 nebo 1:2:7 (obr. č. 4). Zlom přineslo až první zavedení ofsajdového pravidla, které hráče nutilo k více přemýšlivému přístupu ke hře. V roce 1866 pak došlo k opětovnému upravení ofsajdového pravidla – tentokráte byl hráč stále ve hře, pokud měl v okamžiku přihrávky mezi sebou a brankovou čarou soupeře alespoň 3 protihráče. Z tohoto nového pojetí hry se pak zrodilo jedno z prvních moderních uspořádání – pyramidové uspořádání 2:3:5 (obr. č. 5), o němž jsem se již zmiňoval na úvod teoretické části. Ovšem změna ofsajdového pravidla umožnila obráncům časté přerušování hry a hra se stala méně atraktivní, a proto se v roce 1925 ofsajdové pravidlo dočkalo změny znovu, konkrétně do podoby, která platí dodnes. (Bedřich, 2006)

Hráči rozestavení na hřišti mají různé úkoly a tvoří jednotlivé řady. Jednoduché, základní členění všech hráčů (kromě brankáře) je na řadu obrannou, středovou a útočnou.

Označení rozestavení se potom skládá ze tří cifer, přičemž každá udává, kolik hráčů je v které konkrétní řadě.

Pro účely práce budeme dělit základní rozestavení na rozestavení:

- bez libera – klasické rozestavení složené z 3 řad hráčů s početními obměnami
- s liberem – utváří novou pozici pro *stopera* (tzv. *libero*) který plní funkci poslední instance před brankářem, ovšem jeho další dílčí funkce v jednotlivých fázích hry se mohou výrazně lišit, dle pokynů trenéra a vývoje utkání.

Jelikož je bližší popis konkrétních základních herních rozestavení stěžejní částí mé práce, ukončím tuto podkapitulu obecnou charakteristikou a konkrétním rozestavením věnuji vlastní kapitolu, tu následující.

3.3 Popis vybraných základních herních rozestavení

Rozestavení, kterými se budu v této kapitole zabírat, byla uvedena jako používaná trenéry, kteří se účastnili řízeného rozhovoru v mé praktické části.

3.3.1 Rozestavení bez libera

Rozestavení 4:4:2

Za zrod tohoto typu rozestavení můžeme považovat boom 90. let, kdy se v USA začalo hojně využívat rozestavení 4:4:2 a jeho obměny (4:5:1, 3:4:3 atd.). Dnes je oblíbené především u týmů vyšších úrovní výkonnosti. (Votík, 2001)

Na obrázku č. 6 lze vidět charakteristickou čtyřčlennou obrannou i středovou řadu, následovanou dvěma útočníky. Tímto obsazením hrací plochy je přirozeně umožněno zónové bránění a dosaženo posílení středu pole, přičemž krajní obránci či krajní hráči středové řady mohou zakládat a podporovat útoky po křídlech. Lze zde také uplatnit hru s liberem a dvěma předními stopery, tedy kombinovanou obranu. (Bedřich, 2006)

Pokud je hráno bez libera, musí si být hráči obranné řady vědomi velké odpovědnosti, neboť jsou posledním článkem v poli. Výhodou je pak bezesporu možnost hráčů obranné řady hromadně vystoupit při obranné fázi a tím vystavit útočící hráče ofsajdu. Pro podobné manévry je toto rozestavení ideální.

Naopak nevýhodou je jednoduchá geometrie rozestavení, která způsobuje jeho malou účinnost proti delším diagonálním pasům, kterými je možné se relativně zahuštěnému středu vyhnout. Pokud propadne krajní hráč obranné řady, jsou nebezpečná i individuální naběhnutí za obranu po křídlech, obvykle následovaná centrem do středu. (Bedřich, 2006)

Rozestavení 4:3:3

Změnou oproti 4:4:2 je více prostoru vprostřed pole a posílený útok o jednoho útočníka. Obvykle je jeden útočník středový a zbylí dva jsou útočníci křídelní. Tím spíše je toto rozestavení vhodné pro útoky po křídlech více, než středem. Obrana je stále rovnoměrně rozdělena mezi 4 zónové bránící hráče obranné řady. Jeden z nich může být eventuelně liberem.

Poněkud volnější střed umožňuje dostatek prostoru pro tvořivou kombinaci a ideální rozvržení sil v prostoru.

Rozestavení 4:5:1

Rozestavení 4:5:1 (obr. č. 7) je založeno na principech rozestavení 4:4:2, ovšem s tím rozdílem, že uplatňuje o jednoho hráče střední řady navíc, a to na úkor hrotového útočníka. Jedná se tedy o určité oslabení útočné řady ve prospěch středové.

Toto rozestavení je koncipováno převážně defenzivně a snaží se soupeři co nejvíce znepříjemnit přechod přes středovou řadu. Osamocený hrotový útočník čeká především na dlouhé přihrávky do breaku a v obranné fázi se stará o presink na obránce, čímž znesnadňuje zakládání soupeřova útoku.

Rozestavení 3:5:2

V případě rozestavení 3:5:2 dochází k redukci obranné řady na 3 hráče ve prospěch druhého hrotového útočníka a zároveň k uchování 5 hráčů středové řady. (obr. č. 8)

Toto rozestavení je odpovědí na soupeřovu hru se dvěma útočníky. Konkrétně brání střední obránce prostorově a krajní osobně soupeřovy útočníky. Hráči středové řady jsou využíváni bohatě jak pro obrannou, tak útočnou činnost a mají různé úkoly, z nichž vyplývá jejich role – např. volný středový hráč, konstruktivní středový hráč, přední obranný štít, apod. (Bedřich, 2006)

Dále umožňuje vysoký podíl držení míče a tím i velký prostor k utváření šancí.

Rozestavení 3:6:1

Na obr. č. 9. je znázorněno rozestavení 3:6:1, které je vlastně rozestavením 3:5:2 ještě více podporujícím hráče středové řady, a to lehce na úkor řady obranné i útočné. Je běžné spíše u kvalitních týmů, které mají k dispozici dostatek univerzálních, technicky výborně vybavených hráčů na obsazení tolika míst středové řady.

3.3.2 Rozestavení s liberem

Počátky rozestavení s liberem (stoperem) bychom hledali v Itálii, už samotné slovo *libero* je italského původu a znamená „svobodný“ či „volný“. To už předznamenává vlastní úlohu libera, hráče, který je do jisté míry vyňat z obranné řady a jejích obranných úkolů a má na hřišti větší pole působnosti. V anglicky psaných materiálech je tento post označován jako *sweeper*, což se dá doslovně přeložit jako „zametač“ – tedy hráč, který před brankářem uklízí míče do bezpečí. Liberu není přidělen konkrétní protihráč, i tehdy, bránil-li tým osobně. V útočných fázích hry se mimo jiné zapojuje do útočných akcí, je-li to možné. V takových případech je nutné, aby jeden hráč z obranné řady zaujal dočasně jeho pozici.

V současném fotbale je tato pozice méně častá, a k vidění jsou spíše obranné řady, jejichž hlavní obrannou zbraní je již zmiňovaný koordinovaný postup vpřed, čímž vystavují útočící hráče ofsajdovým pastem.

Rozestavení s liberem se dají různě modifikovat, např.: 1:2:5:2, 1:2:6:1, 1:3:4:2 nebo 1:2:4:3. Variant je mnoho, uvádím je kvůli praktické části mé práce, v níž se některé z nich objevují.

4 Výzkumná část

Výzkumnou část tvoří řízený rozhovor s trenéry jednotlivých týmů a průzkum, vycházející z daných odpovědí. V následujících podkapitolách budu pojednávat o jeho průběhu a výsledcích.

4.1 Hypotézy

- **Hypotéza 1** – Předpokládám, že bude rozestavení 4:4:2 činit přinejmenším 35% všech používaných herních rozestavení na mapovaných úrovních výkonnosti.
- **Hypotéza 2** – Předpokládám, že bude mít útočný herní systém „rychlý protiútok“ v rámci využívaných útočných herních systémů všech mapovaných úrovní výkonnosti podíl nižší než 30%.
- **Hypotéza 3** – Předpokládám, že bude mít obranný herní systém „presinková obrana“ v rámci využívaných obranných herních systémů všech mapovaných úrovní výkonnosti podíl nižší než 10%.
- **Hypotéza 4** - Předpokládám, že v žádné z porovnávaných soutěží nebude využívat základní herní rozestavení *bez libera* méně než 50% soutěžních týmů.
- **Hypotéza 5** - Předpokládám, že dvě nejvyšší získané hodnoty využití postupného útoku se naměří v Divizi B a 3. české fotbalové lize.
- **Hypotéza 6** - Předpokládám, že se zónová obrana nebude v rámci IV. třídy okresu Praha-západ vyskytovat vůbec a ve zbylých soutěžích bude mít nejvyšší procentuální podíl s hodnotami vždy nad 40%.

4.2 Metodika a postup práce

4.2.1 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor představuje 5 tuzemských fotbalových soutěží (konkrétně: IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga) různých úrovní výkonnosti.

Pro přehled zde vypíši současnou podobu soutěží s družstvy, které do nich náleží:

IV. třída okresu Praha-západ

SK Olympie Dolní Břežany, Tatran Kamenný Přívoz, Spartak Průhonice B, SK Pikovice, Čechoslovan Dolní Jirčany B, Sokol Bojanovice, TJ Sokol Zlatníky B, FK Mníšek pod Brdy B, TJ Klíneček, SK Meteor Libeň B, TJ Sokol Čisovice B, SK Rapid Psáry B, SK Vrané nad Vltavou B, SK Libeň

Okresní přebor Praha-západ

Kosoř, Libčice, Choteč, Holubice, Štěchovice B, Hostivice, Tuchoměřice, Měchenice, Roztoky, Psáry, Zlatníky, Úhonice, Jeneč, Hradištko

Sport Invest 1.A třída skupina A

FK Zbuzany, Všenorský SK, SK Hvozdnice, Černolice, SK Votice, Mongeo Podlesí, Spartak Příbram, Mníšek pod Brdy, Nespeky, Hostomice, Slavia Jesenice, Kunice, Zavidov, FC Jílové, AFK Kácov, Lety

Divize B

TJ Tatran Rakovník, TJ Sokol Libiš, SK Úvaly, TJ Slovan Velvary, SK Kladno, FK Baník Souš, SK Český Brod, FC Chomutov, FC Nový Bor, SK Štětí, SK Polabán Nymburk, FK Meteor Praha 8, FK Neratovice-Byškovice, TJ Sokol Houston

3. česká fotbalová liga

Jirny, Zápý, Viktoria Žižkov, Loko Vltavín, Chrudim, Domažlice, Dobruvice, Písek, Králův Dvůr, Převýšov, Tachov, Štěchovice, Benešov, Benátky nad Jizerou, Tábořsko B, Kolín, Čáslav, Most, Brožany

4.2.2 Metody a způsob sběru dat

Jako výzkumnou metodu jsem si zvolil dotazování v **řízeném rozhovoru**, jehož další zpracování je náplní výzkumné části mé práce.

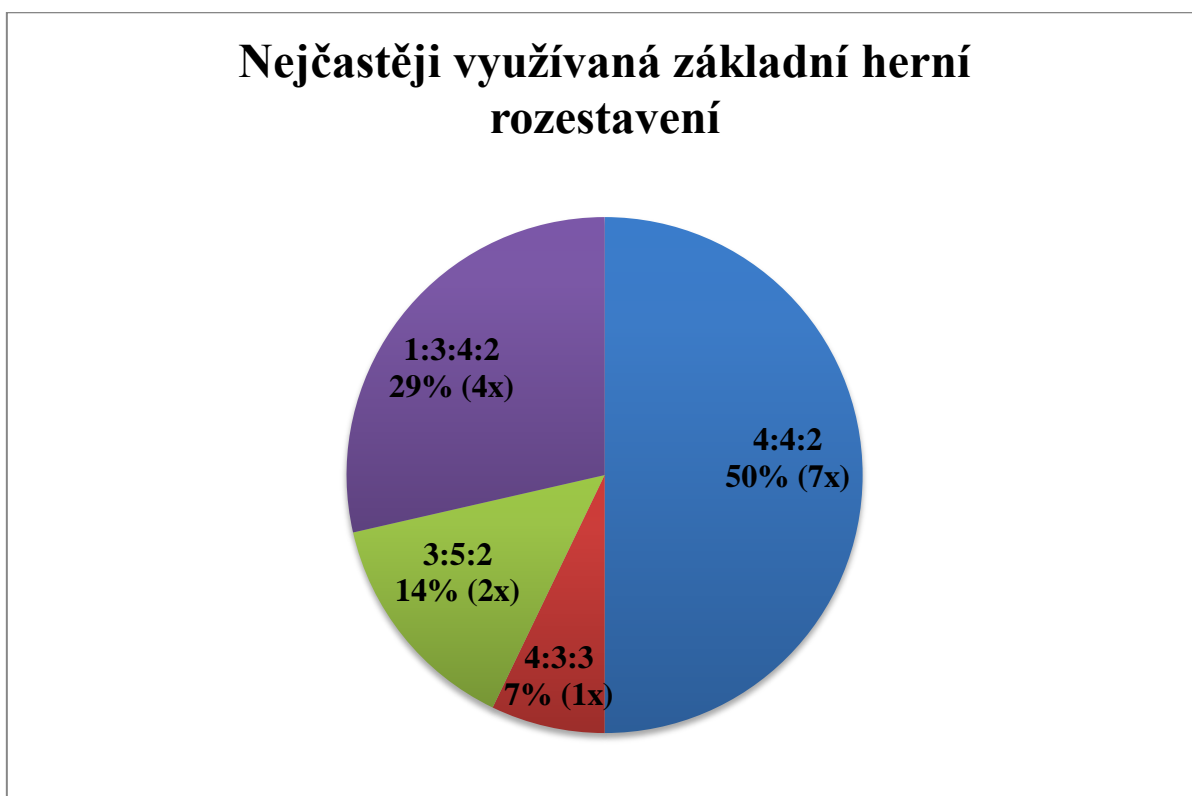
V rozhovoru jsem pokládal všem dotazovaným trenérům otázky ohledně rozestavení a herních systémů, které používají. Z jejich odpovědí jsem následně vyhodnocoval jejich četnost v dané soutěži.

4.3 Výsledky dotazníku

Následující podkapitola je věnovaná graficky znázorněným výsledkům dotazování prostřednictvím řízeného rozhovoru s trenéry týmů. Výsledky každé úrovně jsou vždy znázorněny třemi grafy. První se vždy týká četnosti rozestavení v dané soutěži a další dva udávají četnosti využívaných herních systémů – obranných a útočných.

- **IV. třída okresu Praha-západ (14 týmů)**

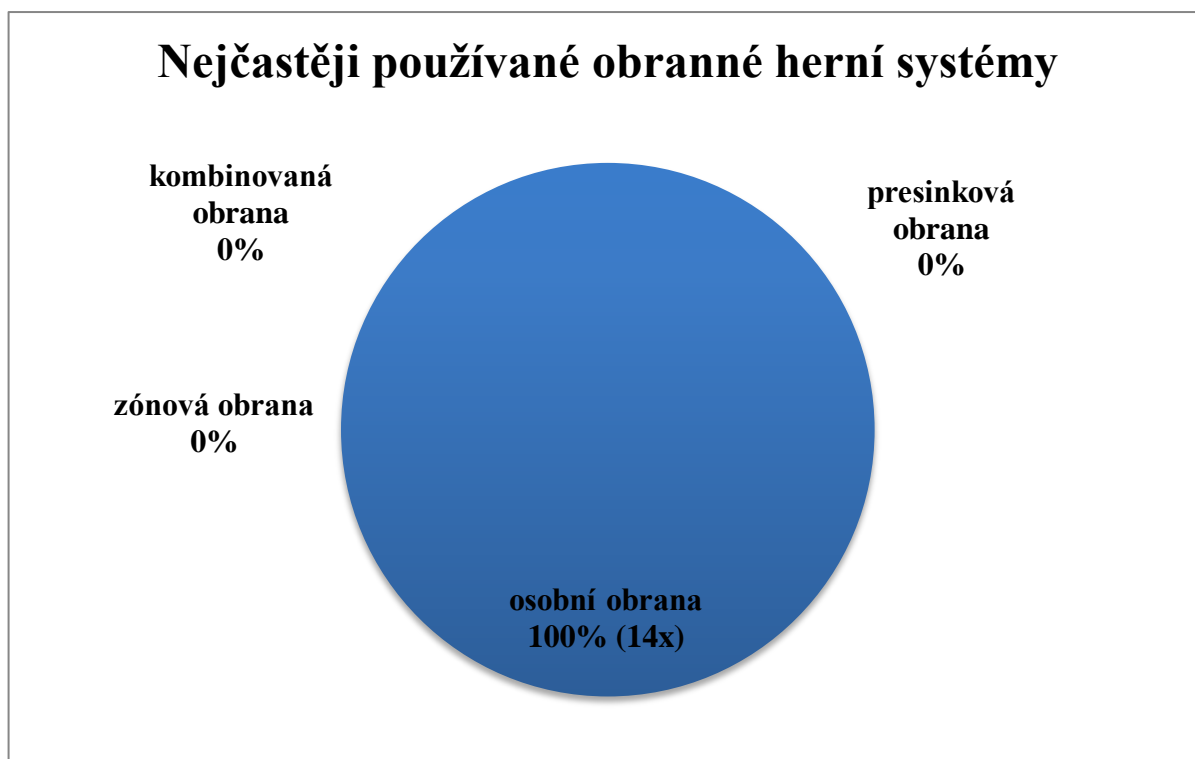
Graf 1: Nejčastěji využívaná základní herní rozestavení v rámci IV. třídy okresu Praha-západ

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých základních herních rozestavení v rámci IV. třídy okresu Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých rozestavení vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšece patřící daným rozestavením jsou barevně rozlišené.

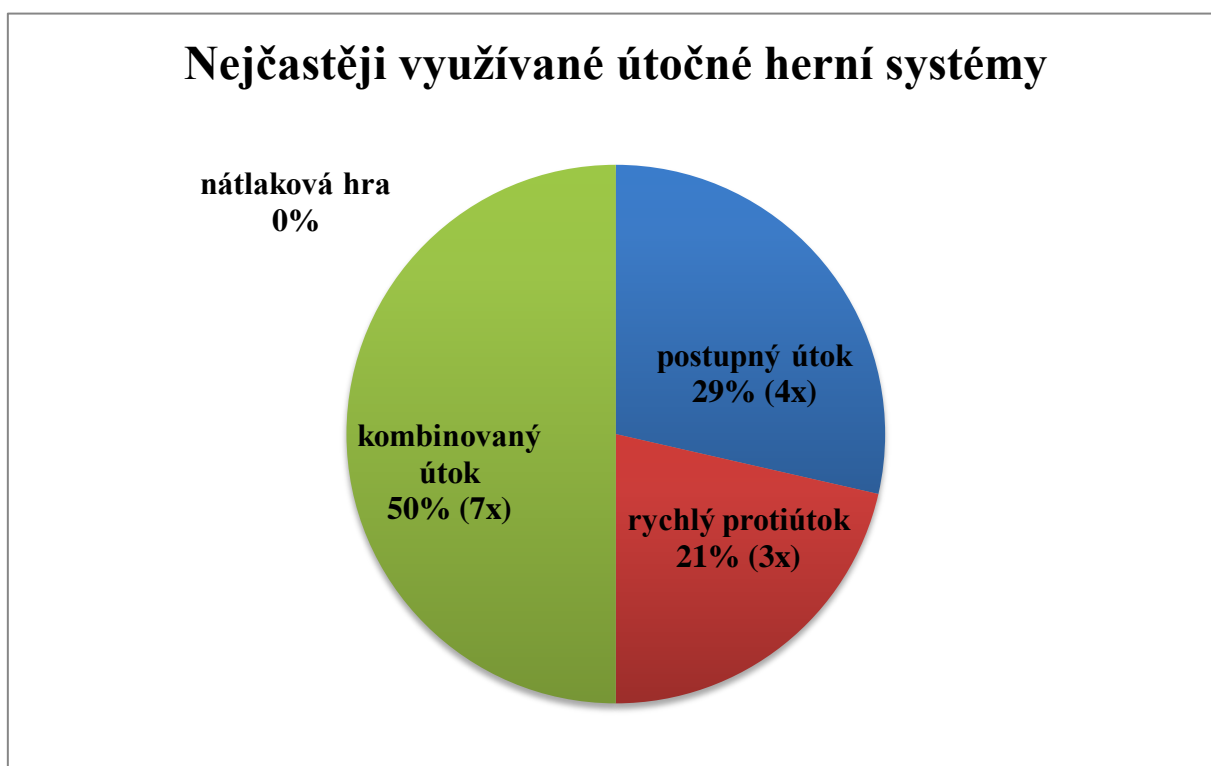
Graf 2: Nejčastěji využívané obranné herní systémy v rámci IV. třídy okresu Praha-západ

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých obranných herních systémů v rámci IV. třídy okresu Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

Graf 3: Nejčastěji využívané útočné herní systémy v rámci IV. třídy okresu Praha-západ

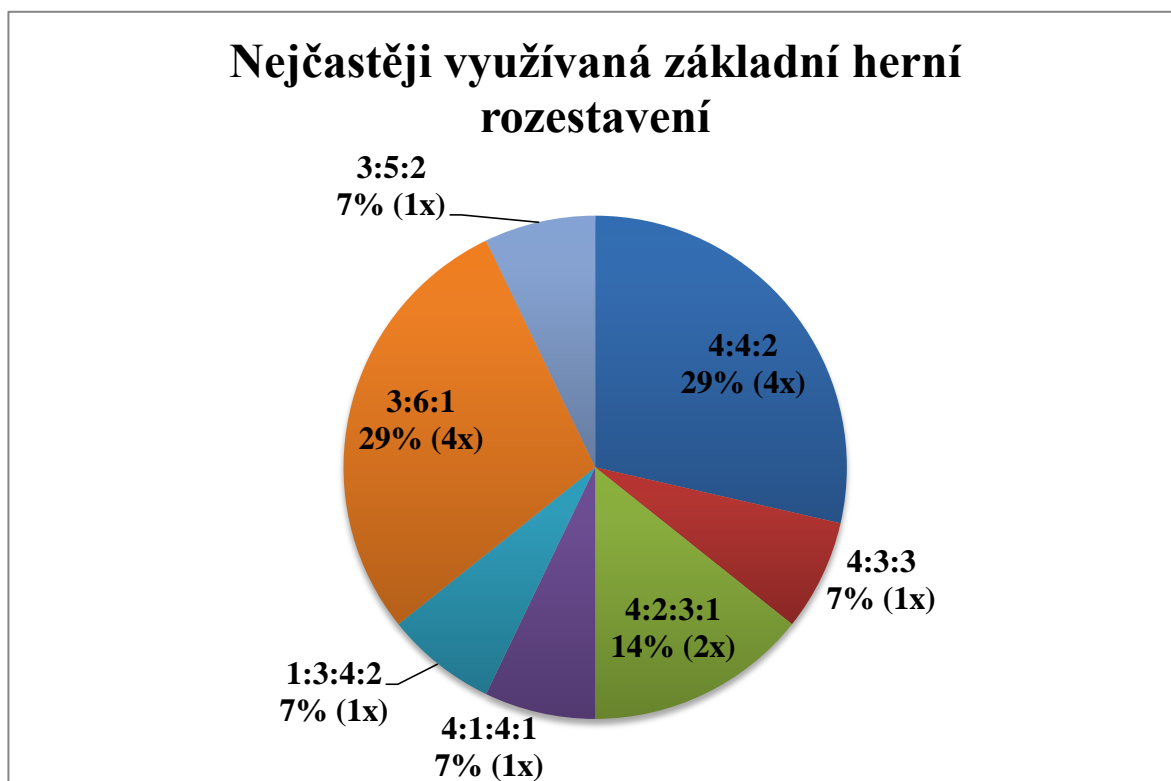

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých útočných herních systémů v rámci IV. třídy okresu Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

- **Okresní přebor Praha-západ (14 týmů)**

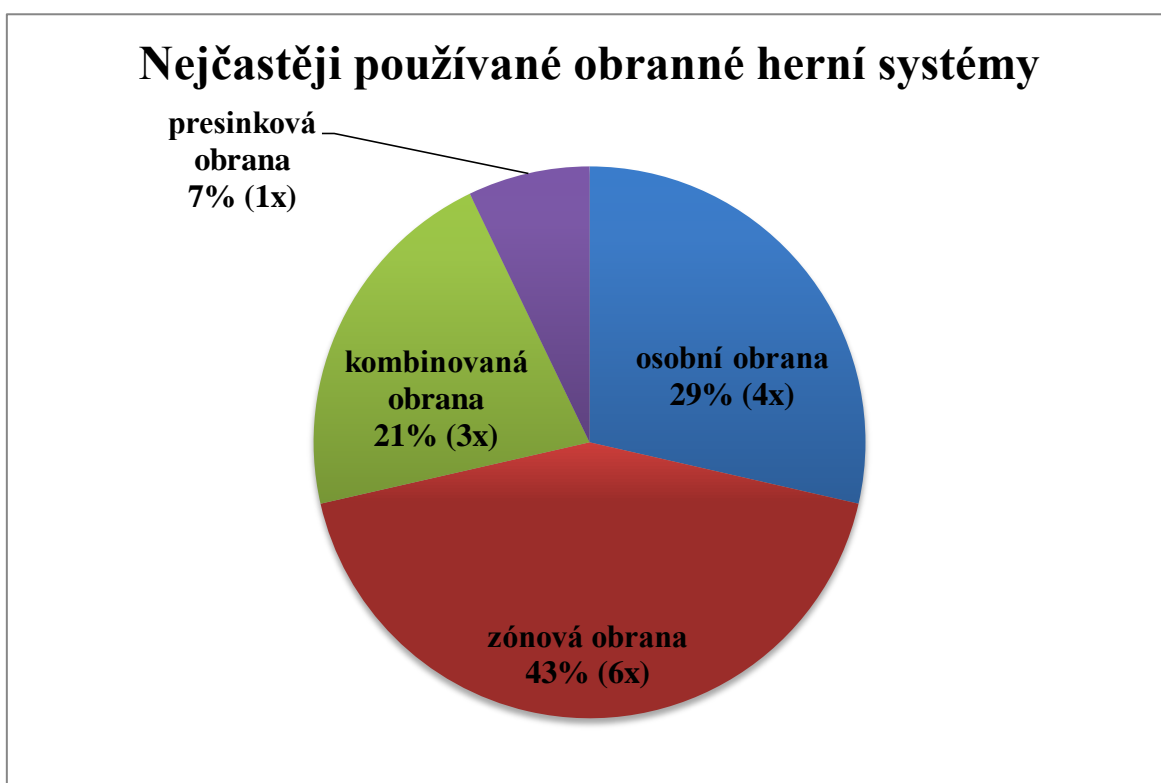
Graf 4: Nejčastěji využívaná základní herní rozestavení v rámci okr. přeboru Praha-západ

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých základních herních rozestavení v rámci okresního přeboru Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých rozestavení vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným rozestavením jsou barevně rozlišené.

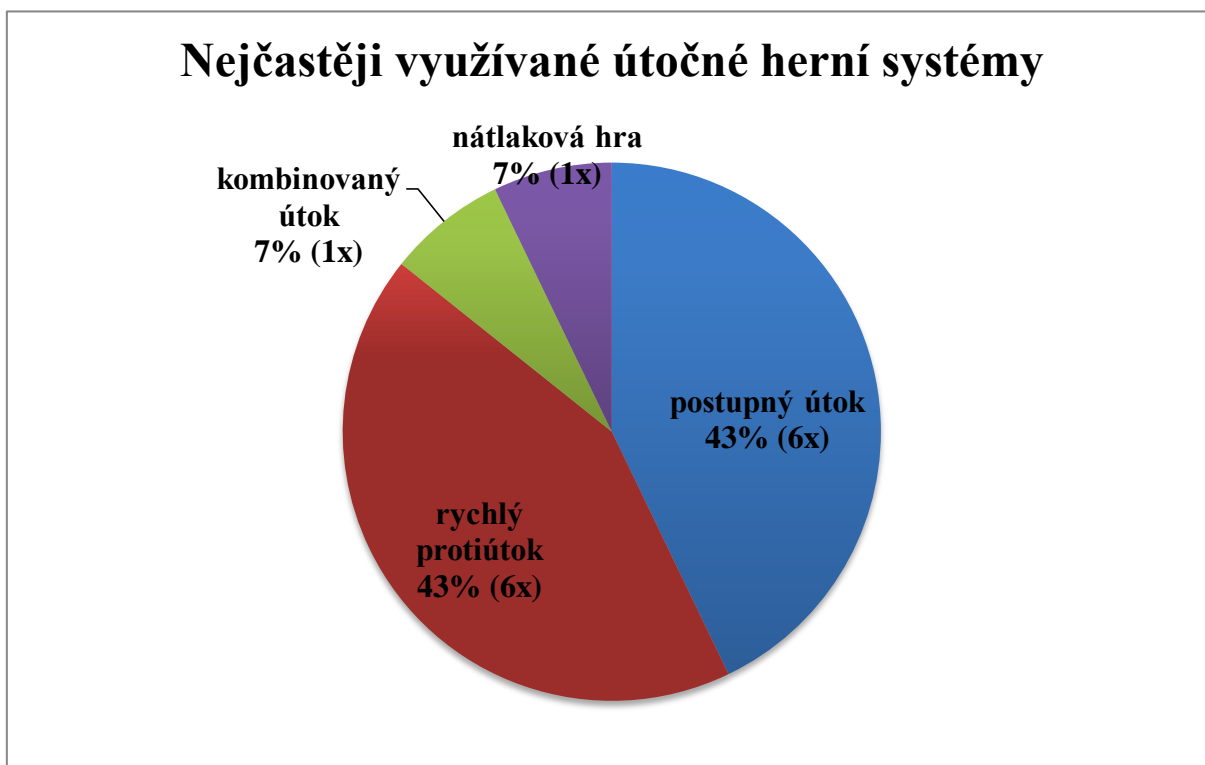
Graf 5: Nejčastěji využívané obranné herní systémy v rámci okr. přeboru Praha-západ

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých obranných herních systémů v rámci okresního přeboru Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

Graf 6: Nejčastěji využívané útočné herní systémy v rámci okr. přeboru Praha-západ

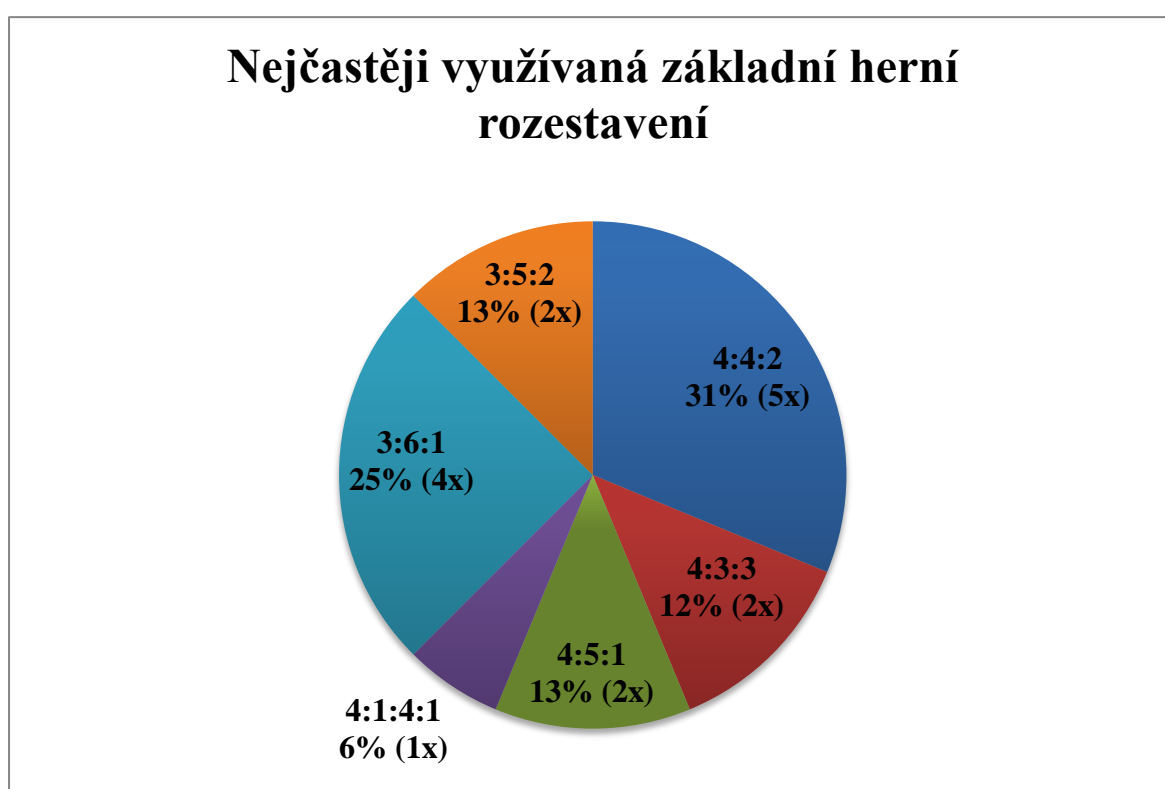
(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých útočných herních systémů v rámci okresního přeboru Praha-západ. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

- Sport Invest 1. A třída skupina A (16 týmů)

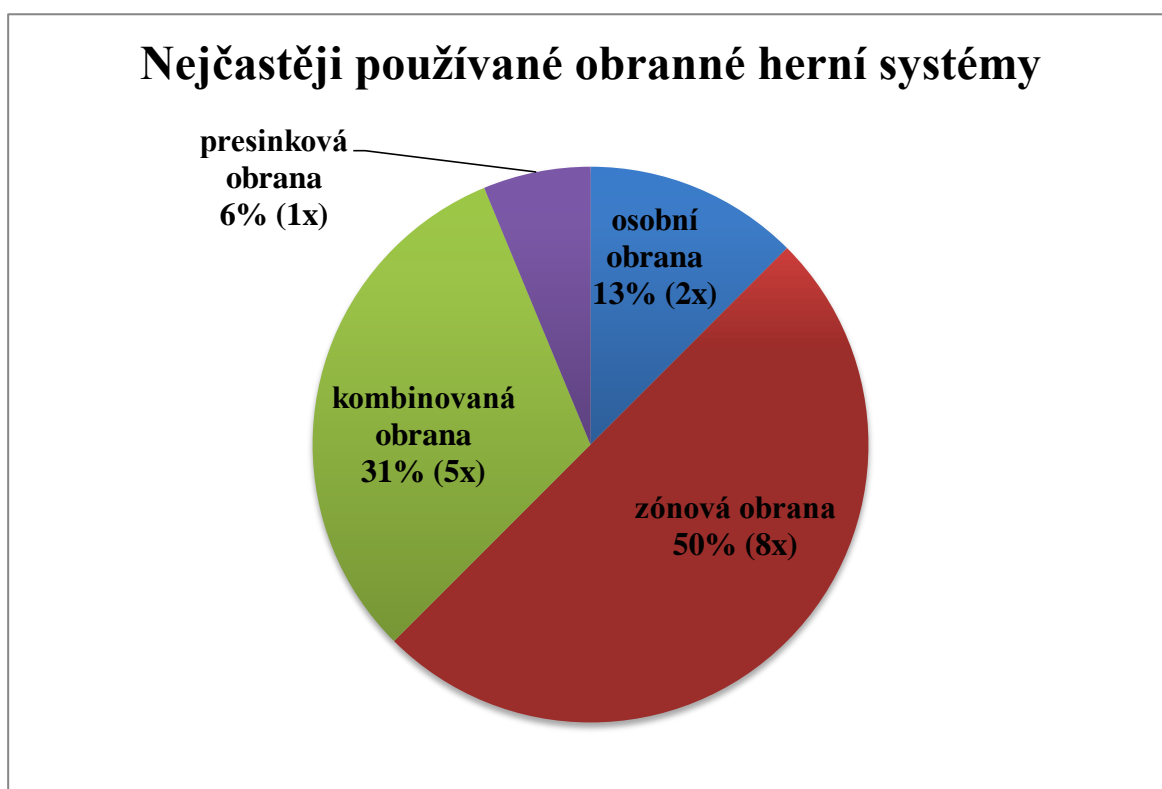
Graf 7: Nejčastěji využívaná základní herní rozestavení v rámci Sport Invest I. A třídy sk. A

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých základních herních rozestavení v rámci Sport Invest I. A třídy skupiny A. V této soutěži hraje 16 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých rozestavení vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným rozestavením jsou barevně rozlišené.

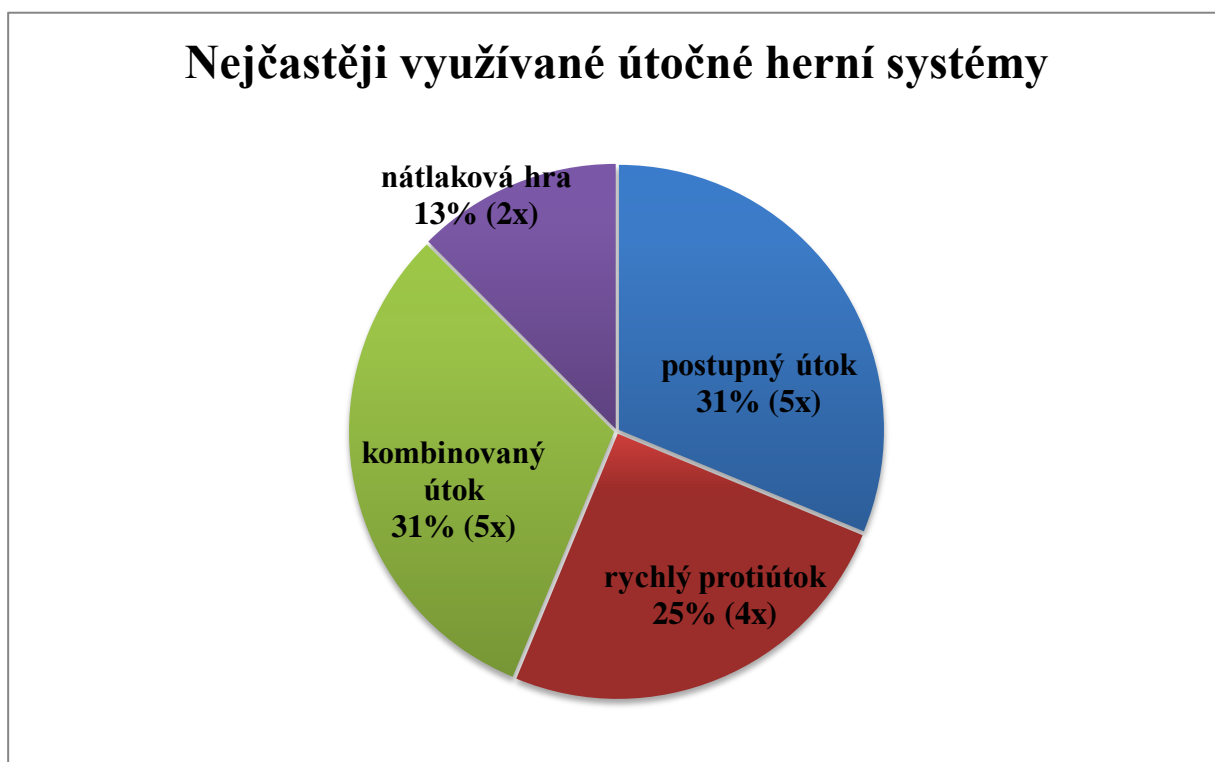
Graf 8: Nejčastěji využívané obranné herní systémy v rámci Sport Invest I. A třídy sk. A

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých obranných herních systémů v rámci Sport Invest I. A třídy skupiny A. V této soutěži hraje 16 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

Graf 9: Nejčastěji využívané útočné herní systémy v rámci Sport Invest I. A třídy sk. A

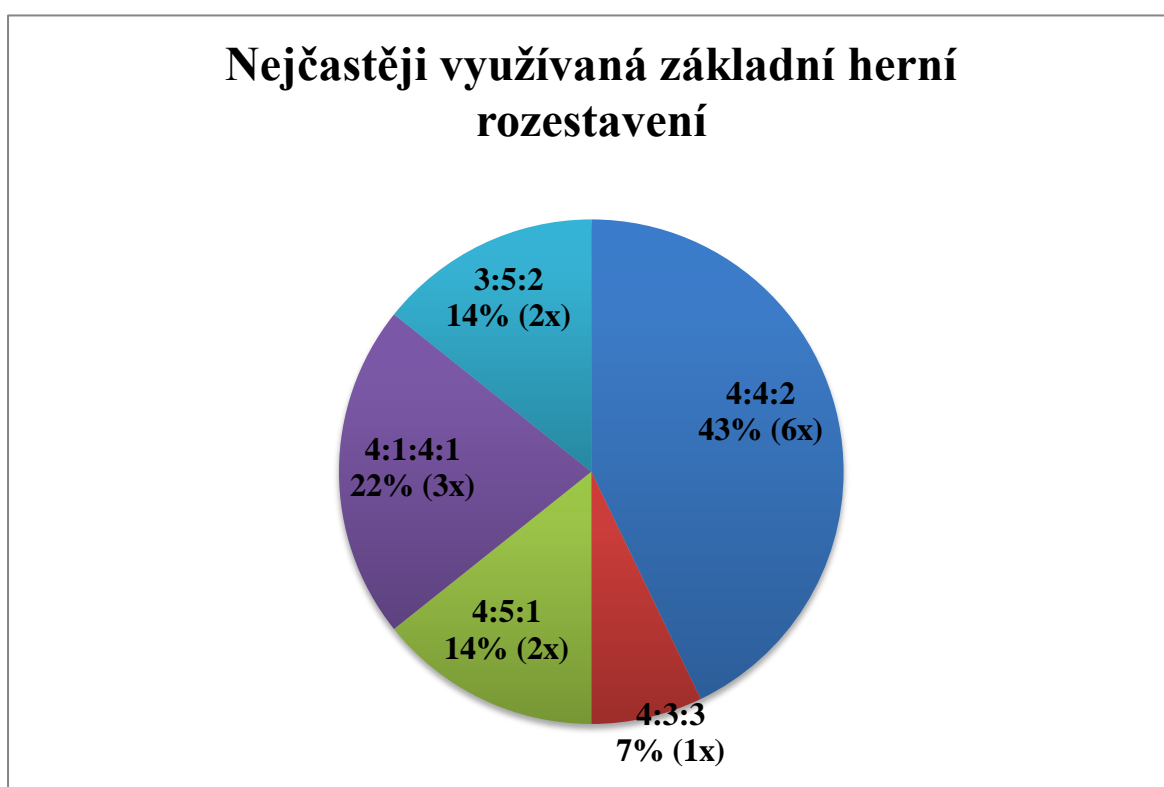

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých útočných herních systémů v rámci Sport Invest I. A třídy skupiny A. V této soutěži hraje 16 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

- **Divize B** (14 týmů)

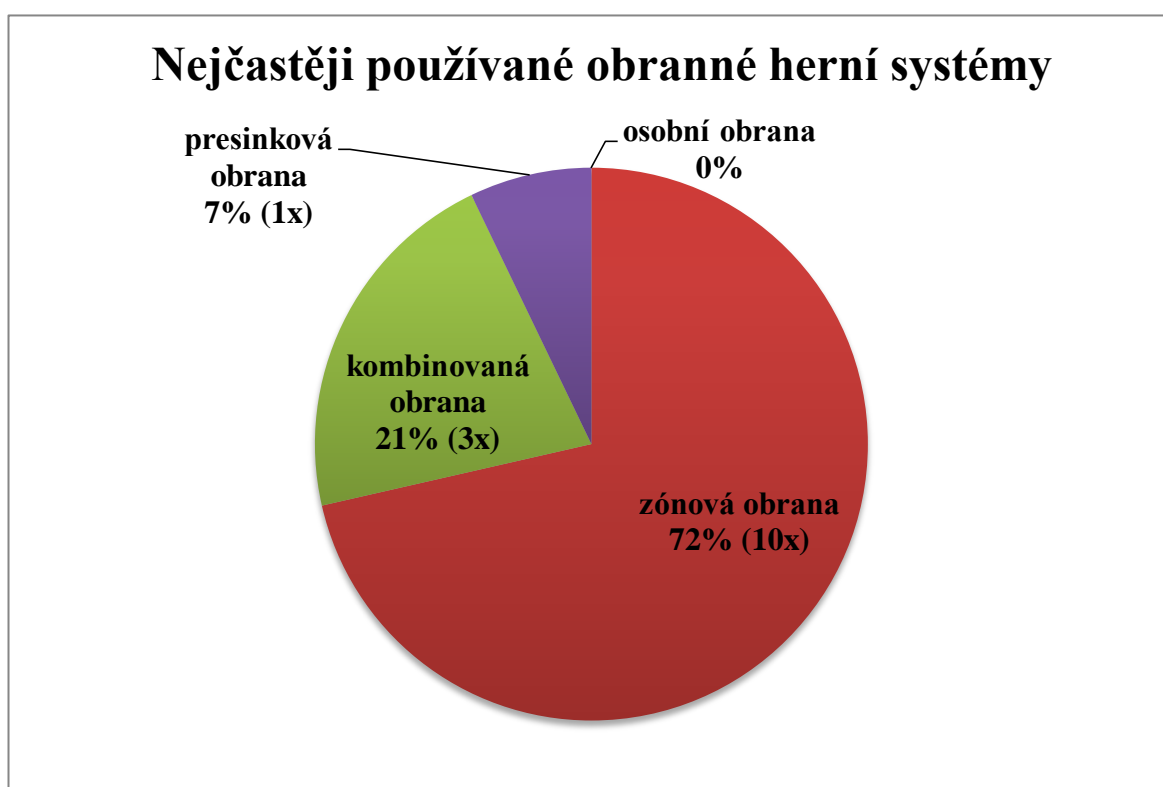
Graf 10: Nejčastěji využívaná základní herní rozestavení v rámci Divize B

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých základních herních rozestavení v rámci Divize B. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých rozestavení vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným rozestavením jsou barevně rozlišené.

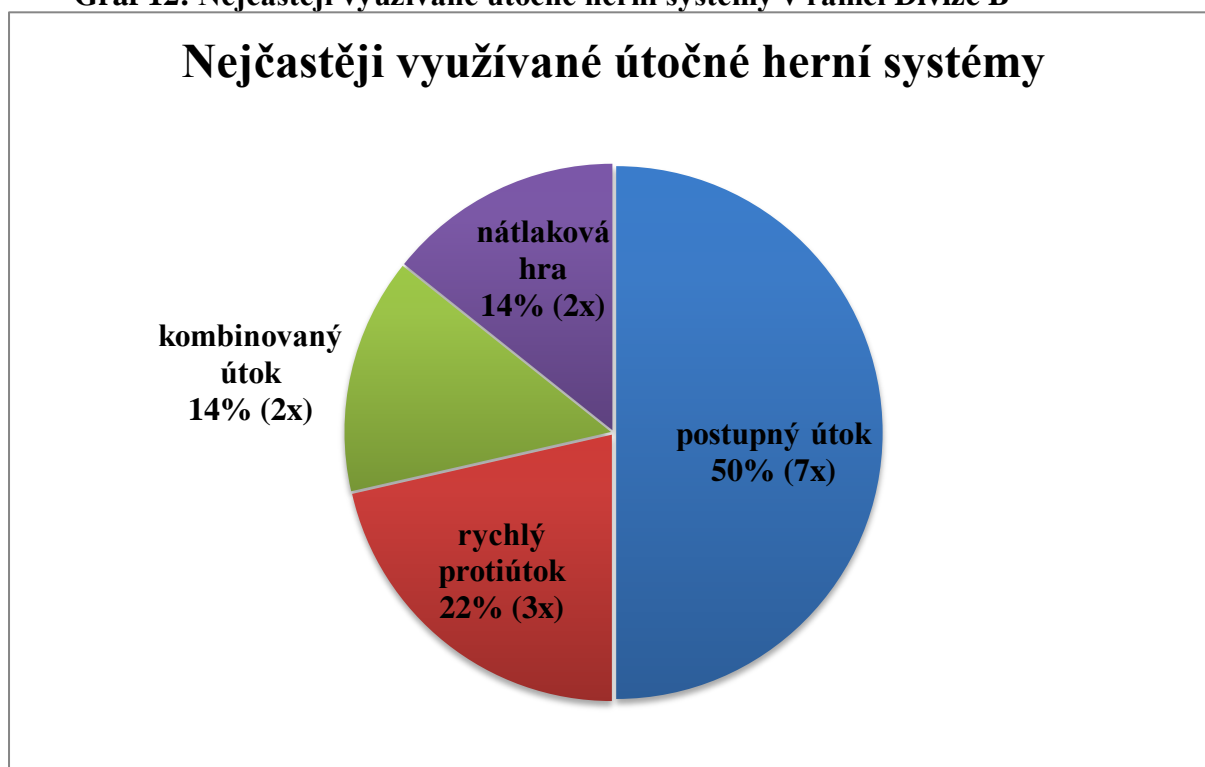
Graf 11: Nejčastěji využívané obranné herní systémy v rámci Divize B

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých obranných herních systémů v rámci Divize B. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšečky patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

Graf 12: Nejčastěji využívané útočné herní systémy v rámci Divize B

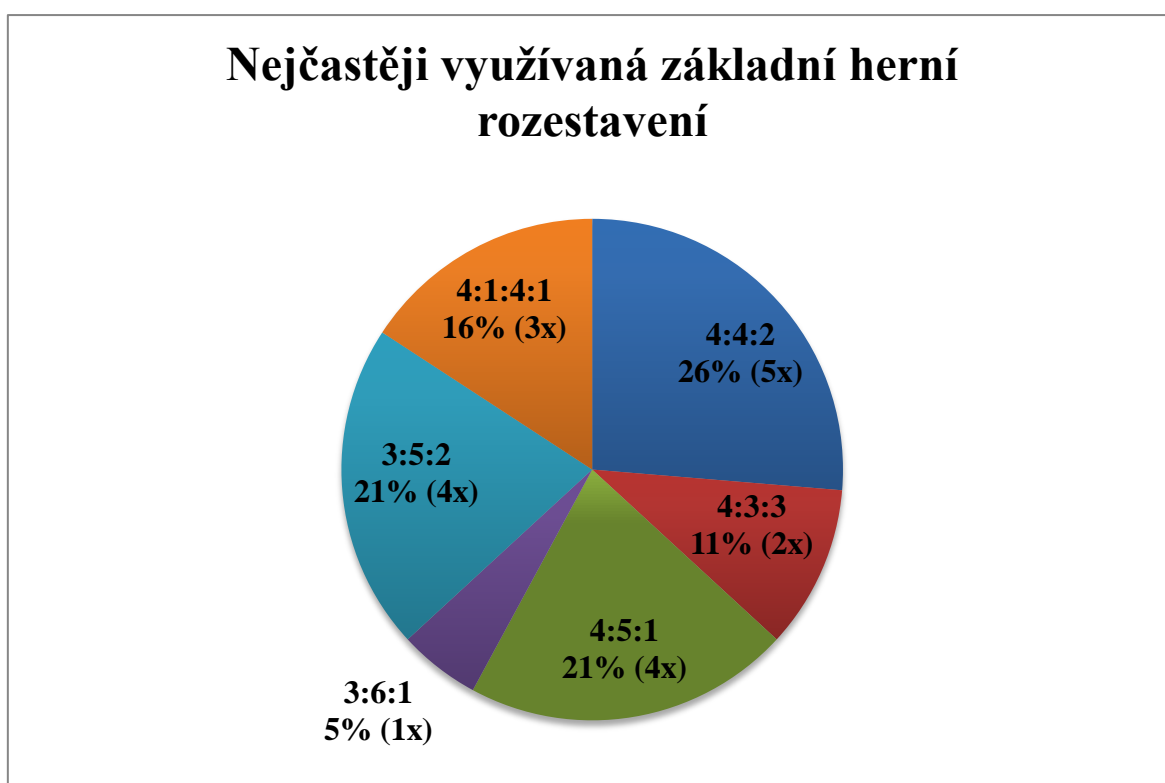

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých útočných herních systémů v rámci Divize B. V této soutěži hraje 14 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

- 3. česká fotbalová liga (19 týmů)

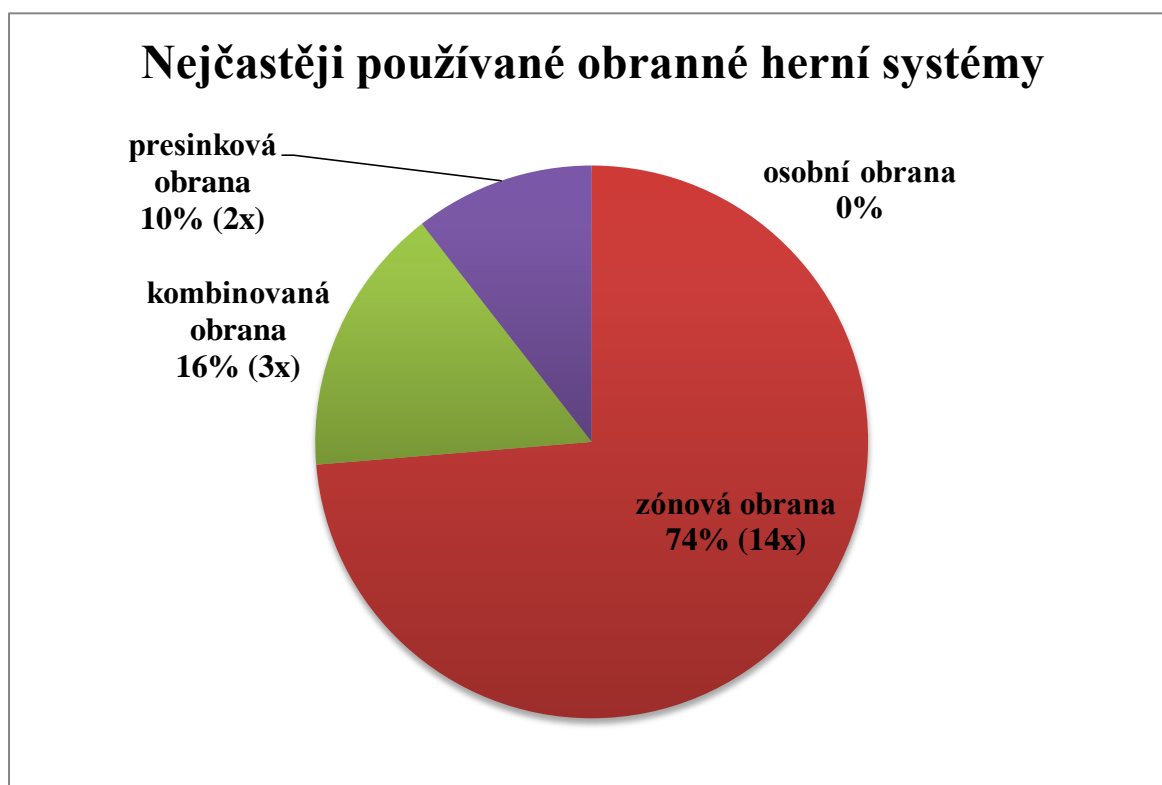
Graf 13: Nejčastěji využívaná základní herní rozestavení v rámci 3. české fotbalové ligy

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých základních herních rozestavení v rámci 3. české fotbalové ligy. V této soutěži hraje 19 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých rozestavení vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným rozestavením jsou barevně rozlišené.

Graf 14: Nejčastěji využívané obranné herní systémy v rámci 3. české fotbalové ligy

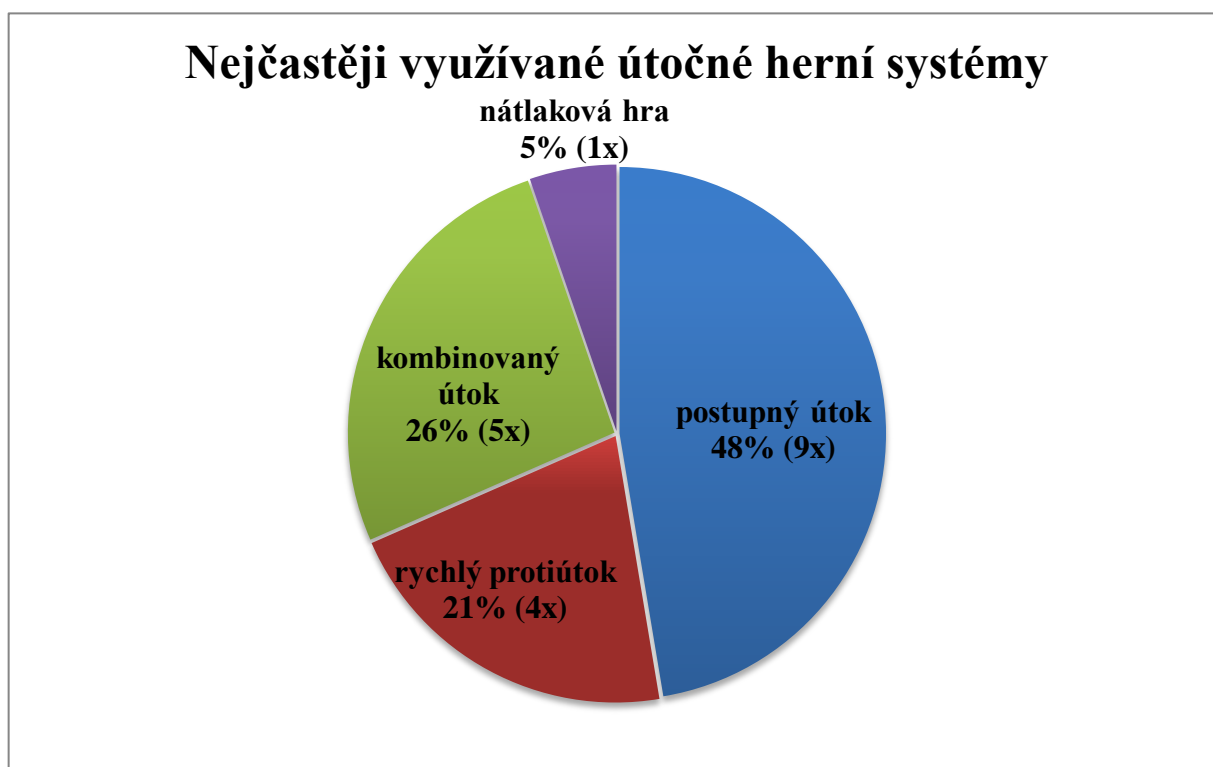

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých obranných herních systémů v rámci 3. české fotbalové ligy. V této soutěži hraje 19 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výseče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

Graf 15: Nejčastěji využívané útočné herní systémy v rámci 3. české fotbalové ligy

(zdroj: vlastní)

Legenda: Výšečový graf udává procentuální podíly jednotlivých útočných herních systémů v rámci 3. české fotbalové ligy. V této soutěži hraje 19 týmů, a přestože mnou zvolená procenta jsou pro vyjádření četnosti jednotlivých systémů vhodná, nemohou vždy jednoznačně a na první pohled vyjádřit, kolik týmů se za tím či oním procentem skrývá. Proto je u každé procentuální hodnoty ještě v závorce uvedeno číslo, udávající o jakém počtu týmů z celkového počtu týmů dané procento vypovídá. Jednotlivé výšeče patřící daným systémům jsou barevně rozlišené.

5 Diskuse

Mapování aktuální situace na poli pěti různých soutěží mi přineslo mnoho zajímavých poznatků ohledně trendů, které dnes ve fotbale panují.

Z řízených rozhovorů vyšlo najevo, že se v rámci mapovaných soutěží vyskytuje 8 základních rozestavení, která se na jednotlivých úrovních výkonnosti střídají s měnícími se podíly, adekvátně k dané úrovni. Konkrétně jde o rozestavení s liberem: 1:3:4:2 a 4:2:3:1 a rozestavení bez libera: 4:4:2, 4:3:3, 4:5:1, 3:5:2 a 3:6:1.

Z výsledných grafů je zřejmé, že se rozestavení s liberem u nás využívají především na nižších úrovních výkonnosti a platí, že čím je vyšší úroveň, tím je jich méně. Konkrétně se vyskytovala pouze v dvou nejnižších soutěžích, které jsem mapoval, a to v IV. třídě okresu Praha-západ a Okresním přeboru Praha-západ. I tam však jejich zastoupení byla spíše minoritní. Nejvyššího podílu dosáhlo rozestavení s liberem 1:3:4:2 v IV. třídě, kde tvořilo celých 29 % všech rozestavení, tedy 4 týmy ho využívají.

Naopak rozestavení bez libera se u nás těší velké oblibě a to na všech mnou mapovaných úrovních výkonnosti, neboť všude převažují. V 1. A třídě, Divizi B a 3. české fotbalové lize tvoří dokonce 100% všech rozestavení. Je to podle mého názoru způsobeno tím, že taková rozestavení jsou dobře kompatibilní se zónovou obranou, jejíž využití také roste s úrovní výkonnosti, neboť je náročnější na provedení, než např. obrana osobní. Nejpoužívanější rozestavení bez libera je 4:4:2 se 35 % podílem na všech rozestaveních (hraje ho 27 týmů ze 77 zkoumaných) a nejméně oblíbené zase 4:3:3, které hraje pouhých 7 družstev z celkových 77, to činí 9%.

Herní systémy jsou poněkud odlišnou kapitolou, protože jich je mnohem méně. Rozlišujeme 4 obranné a 4 útočné herní systémy a mezi jejich podíly jsou ve výsledcích výraznější rozdíly, než ve využívání rozestavení. Například ve 4. třídě okresu Praha-západ tvoří osobní obrana 100% z obranných herních systémů a kombinovaný útok 50% ze všech využívaných útočných herních systémů. Jde o nejnižší úroveň výkonnosti v mém zkoumání a to se na jednotlivých zastoupeních silně odráží. Osobní obrana je nejjednodušší na provedení, a proto není divu, že zde naprosto dominuje. Kombinovaný útok je dobrým kompromisem mezi využitím postupného útoku a rychlých protiútoků, což

odpovídá méně organizované hře na nižší úrovni výkonnosti. Díky menší organizaci hry dochází k častým ztrátám míče, hra je více neuspořádaná a je třeba se umět přizpůsobit situaci, jelikož týmy ještě nejsou tak *dovednostně* vybavené, aby dokázaly naordinovaný herní systém udržet po celý zápas a donutit tak soupeře hrát jejich hru.

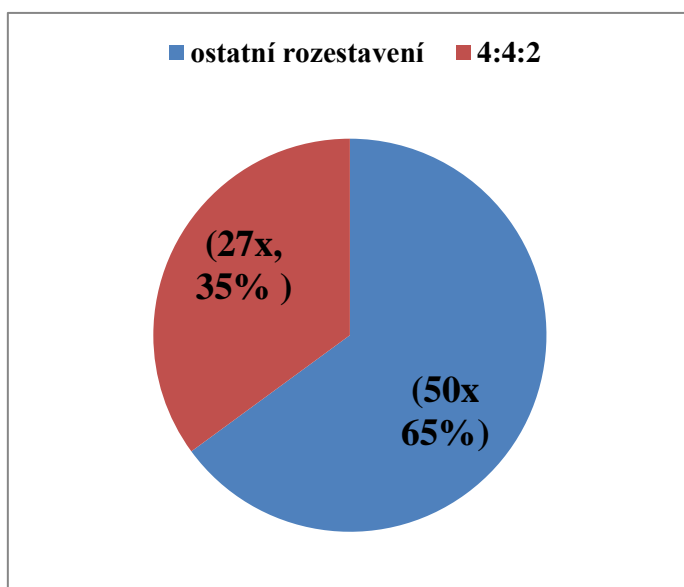
S rostoucími nároky se stávají častějšími herní systémy jako zónová obrana či postupný útok. Jejich kombinace je obzvláště zajímavá neboť správně provedený postupný útok zvyšuje držení míče útočícího družstva a správně provedená zónová obrana zase zlepšuje pokrytí nabíhajících hráčů do pokutového území. Oba tyto systémy jsou ovšem náročné na provedení. Od okresního přeboru výše, tedy zbylé 4 soutěže, má zónová obrana nejvyšší podíl z obranných herních systémů a to samé platí i pro již zmiňovaný postupný útok. Osobní obrana se naopak na vyšších úrovních výkonnosti nevyužívá.

Nátlaková hra a presinková obrana jsou spíše vzácnými recepty na úspěch, které trenéři svým týmům příliš nepředepisují. Ovšem je zajímavé, že nejvyšší počet týmů využívajících presinkovou obranu je v nejvyšší mapované 3. české fotbalové lize, a to 2 týmy z 19, tedy přibližně 10%. Pravdou je, že dokonale provedená nátlaková hra je výborný způsob jak soupeři znemožnit vstřelení gólu, ovšem s kombinací spíše defenzivní hry je výsledkem poněkud nepřitažlivý fotbal, ve kterém je málo šancí a pro diváky není tak záživný.

5.1 Hypotéza 1

Předpokládal jsem, že bude rozestavení 4:4:2 činit přinejmenším 35 % všech používaných herních rozestavení na mapovaných úrovních výkonnosti. Tato hypotéza se potvrdila, a to dokonce hraničně, o čemž vypovídá následující graf:

Graf 16: Četnost rozestavení 4:4:2 mezi všemi mapovanými úrovněmi výkonnosti:

(zdroj: vlastní)

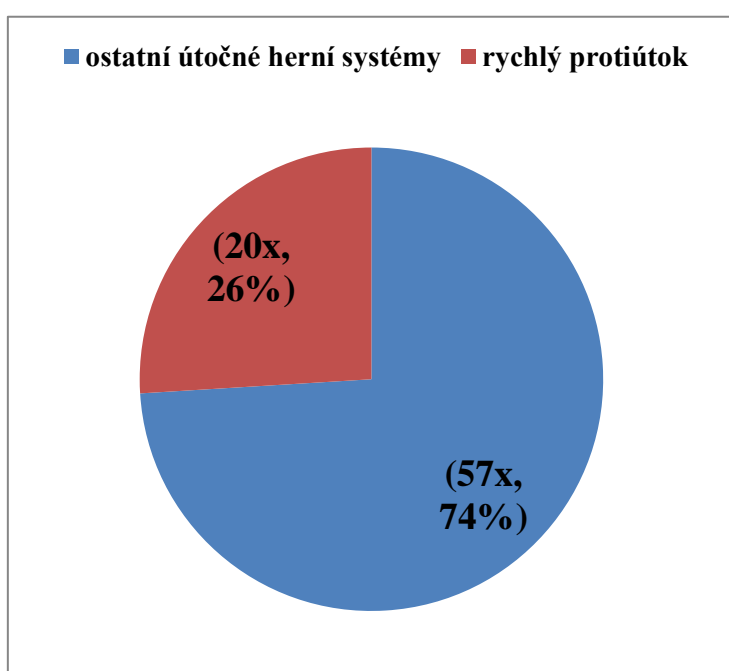
Legenda: Modře je ve výšečovém grafu vyznačen součet všech ostatních rozestavení (tedy kromě 4:4:2), která jsou využívána týmy, spadajícími do mapovaných soutěží. Celkem je to 77 týmů. Z nich využívá 27 rozestavení 4:4:2, což je 35% z celku.

Rozestavení 4:4:2 je typickým příkladem univerzálního typu rozestavení, které je vyvážené a flexibilní, proto je poměrně oblíbené i na různých, od sebe vzdálených úrovních výkonnosti

5.2 Hypotéza 2

Předpokládal jsem, že bude mít útočný herní systém „rychlý protiútok“ v rámci využívaných útočných herních systémů všech mapovaných úrovní výkonnosti podíl nižší než 30%. Tento předpoklad se potvrdil, neboť má „rychlý protiútok“ v rámci využívaných útočných herních systémů všech mapovaných úrovní výkonnosti podíl 26%. Následný graf výsledek zachycuje:

Graf 17: Četnost útočného herního systému „rychlý protiútok“ mezi všemi mapovanými úrovněmi výkonnosti:

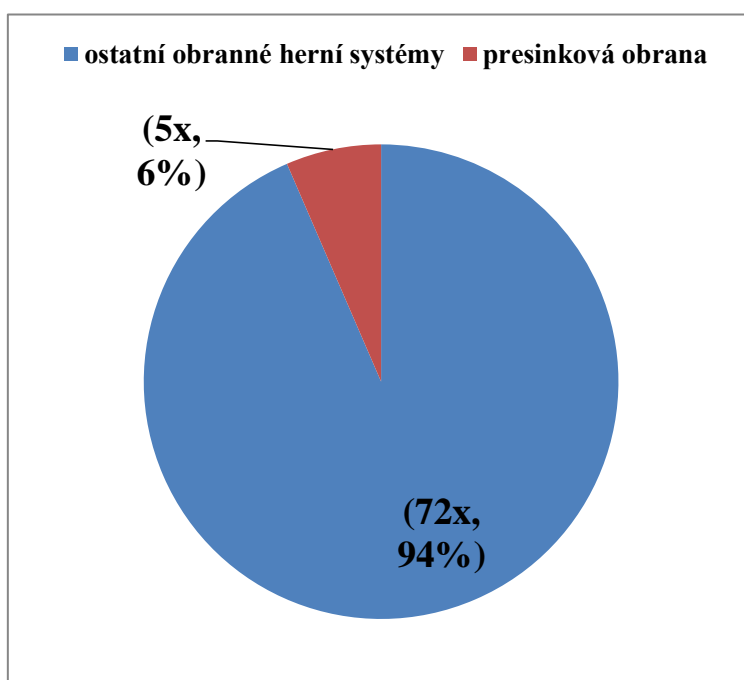
(zdroj: vlastní)

Legenda: Z celkových 77 týmů tvoří rychlý protiútok 26%. Tedy využívá ho 20 týmů. Na grafu je jeho podíl vyznačen červeně. Modrá barva znázorňuje všechny zbývající útočné herní systémy, které se využívají v rámci všech 5 mapovaných úrovní výkonnosti, tedy 57 jiných využívaných systémů (ze zbylých 3), které tvoří 74% z celku.

5.3 Hypotéza 3

Předpokládal jsem, že bude mít obranný herní systém „presinková obrana“ v rámci využívaných obranných herních systémů všech mapovaných úrovní výkonnosti podíl nižší než 10 %. Tato hypotéza se potvrdila, neboť se „presinková obrana“ těší pouze využití u 6% týmů ze všech 77 dotazovaných týmů. Na následujícím grafu jsou tyto podíly zaznamenány:

Graf č. 18 Četnost obranného herního systému „presinková obrana“ mezi všemi mapovanými úrovněmi výkonnosti:

(zdroj: vlastní)

Legenda: Z celkových 77 týmů tvoří presinková obrana pouhých 6%. Tedy využívá ji 5 týmů. Na grafu je její podíl vyznačen červeně. Modrá barva znázorňuje všechny zbývající obranné herní systémy, které se využívají v rámci všech 5 mapovaných úrovní výkonnosti, tedy 72 jiných využívaných systémů (zbylé 3 systémy), které tvoří 94% z celku.

5.4 Hypotéza 4

Předpokládal jsem, že v žádné z porovnávaných soutěží nebude využívat základní herní rozestavení *bez libera* méně než 50% soutěžních týmů.

Hypotézu dotazování potvrdilo. Následující tabulka udává jednotlivá zastoupení základních herních rozestavení (s liberem i bez něj) v rámci všech mapovaných soutěží:

Tabulka č. 1: Porovnání zastoupení základních herních rozestavení s liberem a bez něj v rámci všech 5 mapovaných soutěží

	Soutěže				
	4. třída okr. PZ (14)	Okr. přebor PZ (14)	Sport Inv. 1. A (16)	Divize B (14)	3. čfl (19)
Rozestavení	4:4:2 (7x , 50%)	4:4:2 (4x , 29%)	4:4:2 (5x , 31%)	4:4:2 (6x , 43%)	4:4:2 (5x , 26%)
	1:3:4:2 (4x , 29%)	3:6:1 (4x , 29%)	3:6:1 (4x , 25%)	4:1:4:1 (3x , 22%)	4:5:1 (4x , 21%)
	3:5:2 (2x , 14%)	4:2:3:1 (2x , 14%)	3:5:2 (2x , 13%)	4:5:1 (2x , 14%)	3:5:2 (4x , 21%)
	4:3:3 (1x , 7%)	3:5:2 (1x , 7%)	4:5:1 (2x , 13%)	3:5:2 (2x , 14%)	4:1:4:1 (3x , 16%)
	-	4:3:3 (1x , 7%)	4:3:3 (2x , 12%)	4:3:3 (1x , 7%)	4:3:3 (2x , 11%)
	-	4:1:4:1 (1x , 7%)	4:1:4:1 (1x , 6%)	-	3:6:1 (1x , 5%)
	-	1:3:4:2 (1x , 7%)	-	-	-
	-	-	-	-	-
	71% / 29%	79% / 21%	100% / 0%	100% / 0%	100% / 0%

(zdroj: vlastní)

Legenda: Každý ze svislých sloupců představuje jednu z mapovaných soutěží (IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga). V závorkách za názvy soutěží je počet klubů, které ji hrají. V rámci každého z nich jsou pak vypsána nejčastěji využívaná rozestavení dané soutěže. Modře jsou označena rozestavení bez libera a červeně rozestavení s liberem. Poslední řádek náleží již sečteným hodnotám. První, modré číslo označuje procentuální zastoupení základních herních rozestavení bez libera. Druhé číslo naopak procentuální zastoupení základních herních systémů s liberem. Součet těchto čísel vždy dává dohromady celek, tedy 100%.

Z výsledků je patrné, že v každé z mapovaných soutěží jednoznačně převládá základní herní rozestavení bez libera a hodnoty jsou vždy nad předpokládaných 50% ze

všech využívaných rozestavení. Konkrétně s 71% v případě 4. třídy okresu Praha- západ, s 79% v okresním přeboru Praha-západ a se 100% hodnotami v případě zbývajících třech soutěží (Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga).

5.5 Hypotéza 5

V této hypotéze jsem předpokládal, že dvě nejvyšší získané hodnoty využití postupného útoku se naměří v rámci Divize B a 3. české fotbalové ligy. Tento předpoklad se také potvrdil, jak je možné si ověřit v následující tabulce č. 2:

Tabulka č. 2: Přehled využívaných útočných herních systémů v rámci všech 5 mapovaných soutěží

		Soutěže				
		4. třída okr. PZ (14)	Okr. přebor PZ (14)	Sport Inv. 1. A (16)	Divize B (14)	3. čfl (19)
Útočné herní systémy	POSTUPNÝ	4x (29%)	6x (43%)	5x (31%)	7x (50%)	9x (48%)
	RYCHLÝ P.	3x (21%)	6x (43%)	4x (25%)	3x (22%)	4x (21%)
	KOMBIN.	7x (50%)	1x (7%)	5x (31%)	2x (14%)	5x (26%)
	NÁTL. HRA	- (0%)	1x (7%)	2x (13%)	2x (14%)	1x (5%)

(zdroj: vlastní)

Legenda: Každý ze svislých sloupců představuje jednu z mapovaných soutěží (IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga). V závorkách za názvy soutěží je počet klubů, které ji hrají. Modře jsou pak označeny 4 základní útočné herní systémy, které lze ve fotbale využívat (postupný útok, rychlý protiútok, kombinovaný útok a nátlaková hra). Ve vodorovném směru jsou číselně a procentuálně udávány četnosti, s jakými jsou jednotlivé útočné herní systémy využívány v rámci již zmíněných soutěží. Řádek, ve kterém hodnoty srovnáváme pro vyhodnocení pravdivosti hypotézy, je označen oranžovou barvou. V rámci daného

řádku lze porovnat jednotlivé hodnoty četnosti postupného útoku u všech měřených soutěží. Červeným písmem jsou 2 nejvyšší hodnoty.

Jak je z tabulky patrné, dvě nejvyšší hodnoty podílu postupného útoku v rámci používaných útočných herních systémů dané soutěže vyšly v Divizi B (50% všech týmů) a 3. české fotbalové lize (48% všech týmů). Jde o soutěže vyšší úrovně výkonnosti a hráči disponují lepšími dovednostmi, to se také odráží na četnosti využívání postupného útoku, který pro správné provedení vyžaduje skvělou vzájemnou spolupráci všech hráčů pole, i výborné zvládnutí základních herních dovedností.

5.6 Hypotéza 6

V této hypotéze bylo mým předpokladem, že se zónová obrana nebude v rámci IV. třídy okresu Praha-západ vyskytovat vůbec a ve zbylých soutěžích bude mít nejvyšší procentuální podíl s hodnotami, vždy nad 40%.

I tato hypotéza se potvrdila, o čemž vypovídá tabulka č. 3:

Tabulka č. 3: Přehled využívaných obranných herních systémů v rámci všech 5 mapovaných soutěží

		Soutěže				
		4. třída okr. PZ (14)	Okr. přebor PZ (14)	Sport Inv. 1. A (16)	Divize B (14)	3. čfl (19)
Obranné herní systémy	OSOBNÍ	14x (100%)	4x (29%)	2x (13%)	- (0%)	- (0%)
	ZÓNOVÁ	- (0%)	6x (43%)	8x (50%)	10x (72%)	14x (74%)
	KOMBIN.	- (0%)	3x (21%)	5x (31%)	3x (21%)	3x (16%)
	PRESINK.	- (0%)	1x (7%)	1x (6%)	1x (7%)	2x(10%)

(zdroj: vlastní)

Legenda: Každý ze svislých sloupců představuje jednu z mapovaných soutěží (IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga). V závorkách za názvy soutěží je počet klubů, které ji hrají. Modře jsou pak označeny 4 základní obranné herní systémy, které lze ve fotbale využívat (osobní obrana, zónová obrana, kombinovaná obrana, a presinková obrana). Ve vodorovném směru jsou číselně a procentuálně udávány četnosti, s jakými jsou jednotlivé obranné herní systémy využívány v rámci již zmíněných soutěží. Hodnoty, které jsou podstatné pro verifikaci hypotézy, jsou v řádku označeném oranžově.

Z tabulky lze vyčíst, že zónová obrana se ve 4. třídě okresu Praha-západ vůbec nevyužívá, má tedy 0% podílu. Její zbylé hodnoty v rámci ostatních soutěží mají vždy nejvyšší podíl k celku oproti ostatním obranným herním systémům a v každém ze 4 případů se jedná o podíl nad 40%. Konkrétně u okresního přeboru má podíl 43%, u Sport

Invest 1. A třídy skupiny A má 50%, u Divize B 72% a u 3. české fotbalové ligy dokonce 74%.

Nízké hodnoty u 4. třídy okresu Praha-západ lze vysvětlit tím, že je zónová obrana spíš vhodná pro celky vyšší úrovně výkonnosti. Naopak její převládání u zbylých soutěží je logickým vyústěním zvyšující se úrovně hráčských dovedností atd. Ostatně, v tabulce se vidět, že procentuální zastoupení rostou s vyššími úrovněmi výkonnosti.

6 Závěry

Vedl jsem řízený rozhovor se všemi trenéry týmů, které spadají do pěti mnou mapovaných úrovní výkonnosti (IV. třída okresu Praha-západ, okresní přebor Praha-západ, Sport Invest 1. A třída skupina A, Divize B a 3. česká fotbalová liga) a ptal jsem se, jaké rozestavení a herní systém (útočný a obranný) nejčastěji využívají. Celkem se jednalo o 77 týmů a mezi odpověďmi bylo 8 základních herních rozestavení a 8 herních systémů. Uváděná herní rozestavení jsem ještě pro účely práce a vyšší výpovědní hodnotu rozdělil na rozestavení s liberem (1:3:4:2, 4:2:3:1) a rozestavení bez libera (4:4:2, 4:4:3, 4:5:1, 3:5:2, 3:6:1, 4:1:4:1). Herní systémy, dnes dělené na 4 obranné (osobní obrana, zónová obrana, kombinovaná obrana, presinková obrana) a 4 útočné (postupný útok, rychlý protiútok, kombinovaný útok, nátlaková hra), tvořily vlastně jediné možné odpovědi, zatímco v případě rozestavení mají trenéři volnější pole působnosti a více možností volby.

Jednotlivé odpovědi jsem nashromáždil a vyhodnotil tak četností, s jakými se jednotlivá rozestavení a herní systémy vyskytují v na té či oné úrovni výkonnosti.

1) Na základě vyhodnocených odpovědí jsem došel k závěru, že **se rozestavení 4:4:2 v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti využívá velmi často – konkrétně ho využívá 35 % všech dotazovaných týmů - tedy 27 týmů z celkových 77.**

2) Ze získaných odpovědí jsem také zjistil, že **je útočný herní systém „rychlý protiútok“ využíván 26 % týmů v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti. Z celkových 77 týmů je tedy využíván 20 z nich.**

3) Na základě odpovědí jsem dále došel k závěru, že **obránný herní systém „presinková obrana“ využíván pouze 6% týmů v rámci pěti mapovaných úrovní výkonnosti. Jde o 5 týmů ze 77.**

4) Díky nashromážděným informacím jsem došel k závěru, že **se na všech porovnávaných úrovních výkonnosti vyskytují vždy častěji rozestavení bez libera, než rozestavení s liberem. Konkrétně rozestavení bez libera využívají ve IV. třídě okresu Praha-západ v 71 % případů (10 týmů ze 14), v okresním přeboru Praha-západ v 79% (11 týmů ze 14) a ve 100% případů u zbylých tří soutěží (Sport Invest 1. A třída sk. A, Divize B, 3. česká fotbalová liga). Rozestavení s liberem tedy tvoří dopočet výše zmíněných hodnot – 29 % ve IV. třídě okr. Praha-západ, 21 % v okresním přeboru Praha-západ a 0 % ve Sport Invest 1. A třídě sk. A, Divizi B a 3. české fotbalové lize**

5) Z odpovědí, které trenéři uvedli, jsem došel mimo jiné k závěru, že **podíl využití útočného herního systému „postupný útok“ dosáhl 2 největších hodnot u dvou nejvyšších mapovaných soutěží, tedy u Divize B, kde se 7 týmy představoval 50 % ze všech využívaných útočných systémů, a u 3. české fotbalové ligy, kde s 9 využitími představoval 48 % ze všech využívaných útočných systémů.**

6) Na základě odpovědí jsem došel k závěru, že **podíl využití obranného herního systému „zónová obrana“ představoval v nejnižší zkoumané úrovni výkonnosti 0% z celkových 14 týmů a ve zbylých úrovních výkonnosti dosáhl vždy hodnot nad 40%, konkrétně u okresního přeboru 43 % (6 ze 14 týmů), u Sport Invest 1. A třídy skupiny A 50 % (8 ze 16 týmů), u Divize B 72 % (10 ze 14 týmů) a u 3. české fotbalové ligy dokonce 74 % (14 z 19 týmů).**

Výsledky, které můj průzkum přinesl, podávají z první ruky informace o současné podobě fotbalové scény na všech 5 mapovaných úrovních výkonnosti. Získaná data jsou tedy především cenná pro trenéry těchto zúčastněných týmů. Mohou jim pomoci získat lepší přehled o dění na těchto úrovních a tím i usnadnit taktickou přípravu. Data ovšem mohou přinést užitek i komukoli, kdo by se rád o tuto problematiku zajímal, především pak ve spojitosti s teoretickými poznatky, které v práci také uvádím.

7 Použitá literatura

1. BEDŘICH, Ladislav. *Fotbal: rituální hra moderní doby*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3927-2.
2. BUZEK, Mario a Luděk PROCHÁZKA. *Moderní obrana*. Praha: G.D.K. Sport M, 2003. ISBN 80-86783-00-6.
3. BUZEK, Mario. *Trenér fotbalu "A" UEFA licence: (učební texty pro vzdělávání fotbalových trenérů)*. Praha: Olympia, 2007. ISBN 978-80-7376-032-8.
4. *Fotbalové techniky a dovednosti: ve spolupráci s fotbalovou školou Bobbyho Charltona*. Praha: Svojtka & Co., 2004. ISBN 80-7237-784-1.
5. GIFFORD, Clive. *Fotbal: obrazový průvodce nejkrásnější hrou*. Praha: Svojtka & Co., 2002. ISBN 80-7237-476-1.
6. GIFFORD, Clive. *Fotbalová encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2008. ISBN 978-80-7352-972-7.
7. GOLDBLATT, David a Johnny ACTON. *Kniha fotbalu: ligy, týmy, taktiky, pravidla*. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2725-2.
8. HORNBY, Hugh. *Fotbal: [dějiny fotbalu od jeho úplných začátků až k poslednímu finále mistrovství světa]*. Praha: Fortuna Print, c2001. Vidět - poznat - vědět (Fortuna Print). ISBN 80-86144-86-0.
9. JEŘÁBEK, Luboš. *Český a československý fotbal: lexikon osobností a klubů : [1906-2006]*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1656-5.
10. KOLLATH, Erich. *Fotbal: technika a taktika hry : nácvik a herní trénink : metodika tréninku : herní systémy*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1336-5.
11. KREJČÍ, Jaroslav. *Světový fotbal: Anglie*. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0275-0.
12. MACHO, Milan. *Fotbal, vášeň 20. století: historie fotbalu ve faktech, názorech a obrazech*. Praha: Brána, 1996. ISBN 80-85946-27-0.
13. MASOPUST, Josef a Jiří MAGNUSEK. *Fotbal: průvodce nejoblíbenější hrou*. Ostrava: Librex, 2003. ISBN 80-7228-417-7.
14. ŠÁLEK, Jaroslav. *Český fotbal 1901-2001: [oficiální publikace Českomoravského fotbalového svazu]*. Praha: Olympia, 2000. ISBN 80-7033-190-9.

15. VOTÍK, Jaromír. *Fotbal: trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0463-3.
16. VOTÍK, Jaromír. *Trenér fotbalu "B" UEFA licence: (učební texty pro vzdělávání fotbalových trenérů)*. 2. vyd. Praha: Olympia ve spolupráci s Českomoravským fotbalovým svazem, 2005. ISBN 80-7033-921-7.

8 Seznam příloh

Příloha 1 – Ukázka řízeného rozhovoru

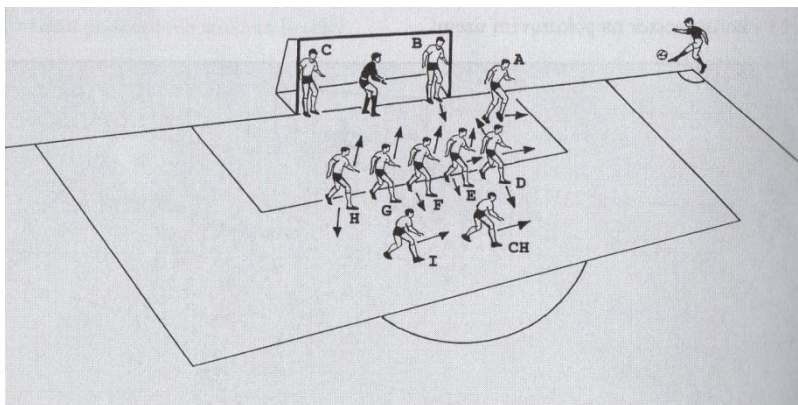
Osnova řízeného rozhovoru:

- 1) Jaké základní herní rozestavení Váš tým nejčastěji využívá?**
- 2) Jaký útočný herní systém nejčastěji uplatňujete?**
- 3) Jaký obranný herní systém nejčastěji uplatňujete?**

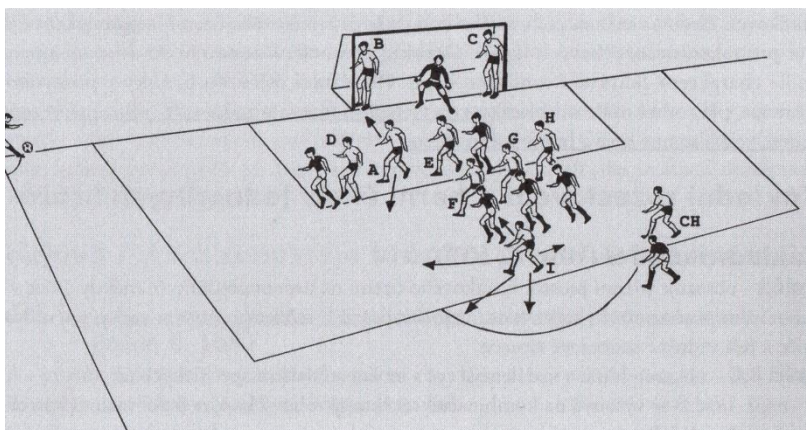
9 Seznam obrázků

Obr. 1: Formování zónové obrany při zahrávání rohu

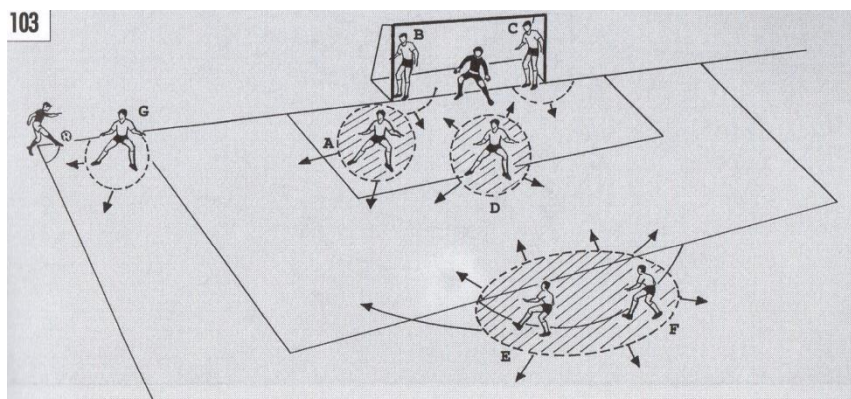
(zdroj: Buzek, 2003)

Obr. 2: Formování osobní obrany při zahrávání rohu

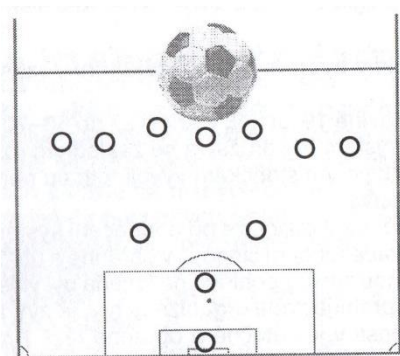
(zdroj: Buzek, 2003)

Obr. 3: Znázornění kritických prostorů, které je nutné při kombinované obraně zabezpečit, a herních úkolů jednotlivých hráčů

(zdroj: Buzek, 2003)

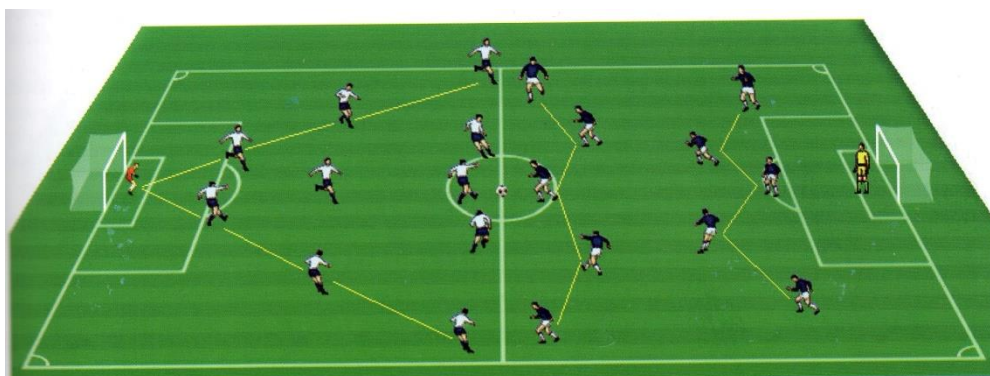
Obr. 4: Rozestavení typu 1:2:7

Obr. 1 – Rozestavení hráčů 1:2:7

(zdroj: Votík, 2005)

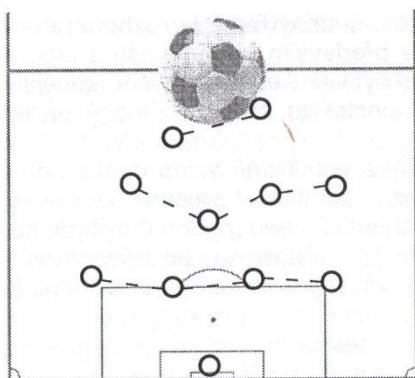
Obr. 5: Pyramidové uspořádání 2:3:5 (vlevo)

Obr. 7: Rozestavení 2-3-5 (tzv. klasický - pyramidový systém) : WM systém

(zdroj: Bedřich, 2006)

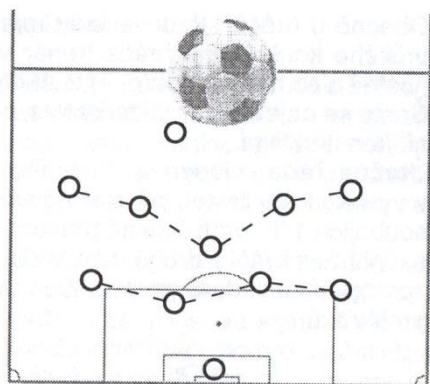
Obr. 6: Rozestavení 4:4:2

Obr. 10 – Rozestavení hráčů
bez libera 4:4:2

(zdroj: Votík, 2005)

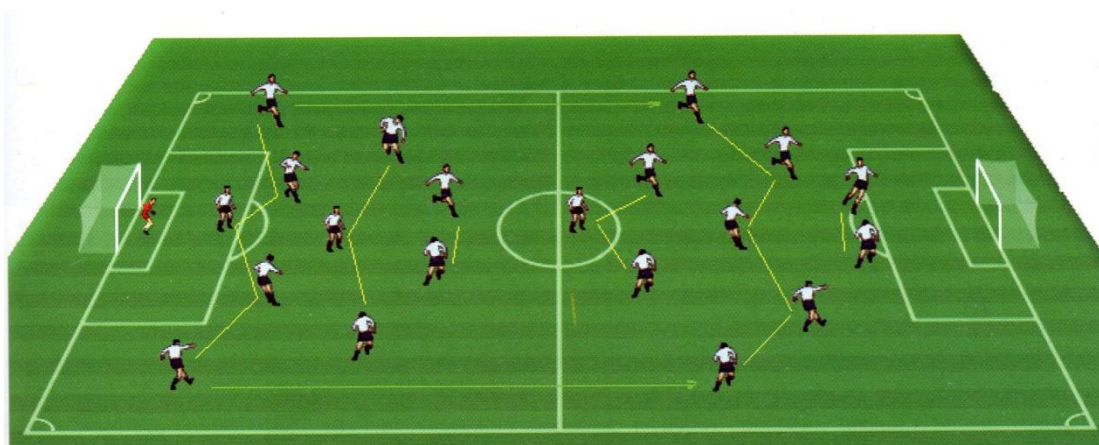
Obr. 7: Rozestavení 4:5:1

Obr. 11 – Rozestavení hráčů
bez líbera 4:5:1

(zdroj: Votík, 2005)

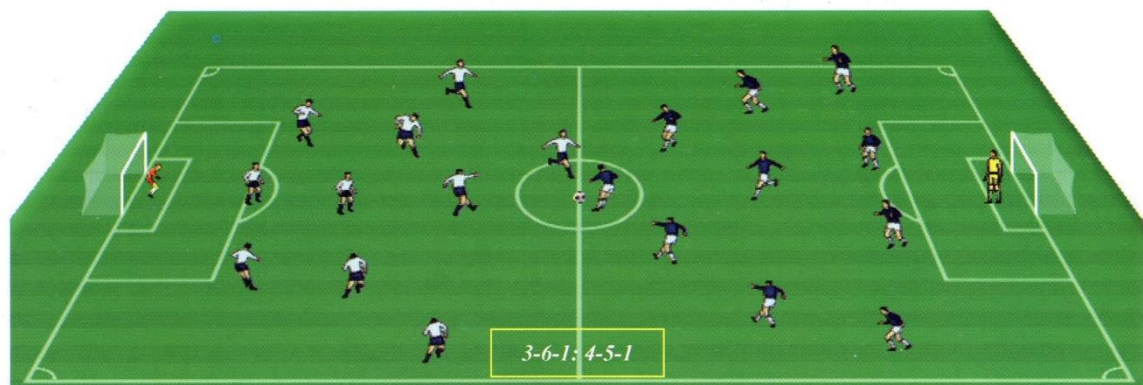
Obr. 8: Rozestavení 3:5:2 (vpravo)

Obr.11: 5-3-2 (při defenzívě) na 3-5-2 (při ofenzívě)

(zdroj: Bedřich, 2006)

Obr. 9: Rozestavení 3:6:1 (vlevo)

(zdroj: Bedřich, 2006)